

Tilleggsrapport

«Konsekvenser for reindrift ved utbygging av 420 kv-kraftlinje m.m. på strekningen Skaidi-Lakselv-Adamselv»
(Naturrestaurering, 2020)

GABRIELA WAGNER, JO AARSETH, NIBIO

Konsekvenser for reindrift ved utbygging av 420 kV-kraftlinje m.m. på strekningen Skaidi- Lakselv-Adamselv

Oppdragsgiver: Statnett

Oktober 2020

NATURRESTAURERING

Innhold

Informasjon	2
Forkortelser	2
Forord	3
Bakgrunn	4
Oppdraget	4
Organisering av NIBIO sitt arbeid	4
Gjennomgang av NIBIO sine vurderinger av KU-en	6
Kort oppsummering.....	11
Referanser	12
Møteprotokoller brukt til rapporten.....	12
Møter med Statnett.....	12
Møter med NVE.....	13
Møter med NIBIO	13
Vedlegg 1	15
Vedlegg 2	16
Annex.....	21
Brev NVE til Statnett.....	22
2024 06 20 RBD16 Skaideduottar siida	24
2024 06 20 RBD16 Skaideduottar siida Tillegg 1	32
2024 06 28 RBD13 og 14A	40
2024 06 28 RBD13 og 14A Teams Tillegg 1	44
2024 06 20 RBD22	46
2024 06 20 RBD22 Tillegg 1	47
2024 06 24 RBD22 Utsi siida.....	48

Informasjon

Rapportnavn: Tilleggsrapport «Konsekvenser for reindrift ved utbygging av 420 kV-kraftlinje m.m. på strekningen Skaidi- Lakselv-Adamselv» (Naturrestaurering AS, 2020)

Dato	01.07.2024
Oppdragsgiver	Statnett
Prosjektleder	Dr. Gabriela Wagner, Forsker DSU, NIBIO gabriela.wagner@nibio.no
Faglig kvalitetssikring og bidrag	• Dr. Jo Jorem Aarseth, forskningssjef DSU jo.aarseth@nibio.no • Dr. Svein Morten Eilertsen, Forsker DSU svein.eilertsen@nibio.no

Forkortelser

KU	Konsekvensutredning
NIBIO	Norsk institutt for bioøkonomi
RBD	Reinbeitedistrikt
SVV	Statens vegvesen
DSU	Divisjon Skog og utmark

Forord

Statnett ba om en kritisk gjennomgang av konsekvensutredningen «Konsekvenser for reindrift ved utbygging av 420 kV-kraftlinje m.m. på strekningen Skaidi-Lakselv-Adamselv», utført av Naturrestaurering AS i oktober 2020. Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) fikk tildelt oppdraget i april 2024.

Foreliggende rapport presenterer resultatet fra vår gjennomgang av selve KU-rapporten, informasjon i protokoller vi fikk tilsendt fra Statnett, NVE, reineiere og advokater, samt Teams-møter og/eller telefonsamtaler med noen av de berørte reindriftsutøverne og deres representanter.

NIBIO takker for oppdraget, nyttige innspill, god kommunikasjon og godt samarbeid med alle involverte. Spesielt ønsker NIBIO å takke reindriftsutøverne og deres representanter som vi hadde dialog med. Oppdraget måtte gjennomføres i en travel tid for reindriften (kalving), og møter ble gjennomført på kort varsel.

Tromsø 1. juli 2024

Gabriela Wagner

Jo Jorem Aarseth

Bakgrunn

Statnett planlegger å bygge en ny 420 kV kraftlinje i Finnmark, fra Skaidi til Adamselv, via Lakselv. Berørte reindriftsdistrikter/siidaer har, til NVE, kommet med innsigelser på den gjeldende konsekvensutredningen for den nye kraftlinja, og NVE ønsket en kritisk gjennomgang av denne. Statnett tok kontakt med NIBIO (april 2024), med forespørsel om NIBIO kunne påta seg oppdraget med å gjennomføre en kritisk gjennomgang av konsekvensutredningen «Konsekvenser for reindrift ved utbygging av 420 kV-kraftlinje m.m. på strekningen Skaidi-Lakselv-Adamselv», utført av Naturrestaurering AS i oktober 2020 (heretter KU-en). NIBIO takket ja til dette. I oppdraget fra Statnett skulle NIBIO levere en gjennomgang av KU-rapporten den 31. mai 2024. Leveranse på oppdraget fikk så forlenget frist til 1. juli. Dette fordi det tok ekstra tid å få avtalt og gjennomført møter med reindriften. NIBIO sin tilleggsrapport foreligger her.

Oppdraget

I konsultasjonsmøter mellom NVE og berørte reinbeitedistrikter/siidaer kom det fram at reindriften mener den ovennevnte KU-en ikke er av god nok kvalitet og at utredningene om reindrift som ligger til grunn for konsesjonssøknaden dermed ikke gir et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag for NVE til å fatte et vedtak. Reindriften mener KU-en har mangelfulle og/eller feil beskrivelser av hvordan reindriften bruker områdene, og at dette gjør at konklusjonene i rapporten blir feil. Ifølge NVE (2024 03 25 Brev NVE til Statnett re: NVE ber om utdypende utredninger for reindrift) peker reindriften blant annet på:

- 1. At det er metodiske mangler i utredningen, herunder at nullalternativet er feil definert og at verdivurderingen er satt for lavt for områder med eksisterende inngrep.*
- 2. At virkninger for flytting av reinen er ikke beskrevet og vurdert tilstrekkelig, spesielt for flytte-siidaene i distrikt 16.*
- 3. At beskrivelsen av den samlede belastningen for reindriften er mangelfull og at det ikke er gjort noen vurderinger av samlede virkninger for de ulike distriktene/siidaene.*
- 4. At siidaene/distriktene er ikke tilstrekkelig involvert, og utredningen er derfor ikke basert på tradisjonell reindriftskunnskap.*
- 5. At reindriftenas behov for arealfleksibilitet som følge av klimaendringer er ikke omtalt i rapporten.*

I oppdraget står det at (utdrag): «NVE ber Statnett om å gjennomføre en kritisk gjennomgang av rapporten basert på reindriftenas tilbakemeldinger. Dersom det avdekkes feil eller mangler ved rapporten må det utarbeides en supplerende rapport, slik at kunnskapsgrunnlaget NVE behandler saken på grunnlag av er tilstrekkelig. Gjennomgangen bør baseres på kontakt med berørte reindriftsdistrikt/siidaer.»

Organisering av NIBIO sitt arbeid

NIBIO har gjort vurderingen av KU-en utfra tilgjengelig informasjon og møter med de distriktene som ville/kunne stille i møter. NIBIO tar høyde for at tidsrammen i oppdraget ikke var tilstrekkelig og/eller at ikke alle reinbeitedistriktene hadde tid til å stille i møte. Dermed har ikke NIBIO fått snakket med alle berørte reieiere/siidaer som medfører noe ufullstendig og ikke tilstrekkelig godkjent og kvalitetssikret informasjon. Der det var mulig, søkte NIBIO om godkjenning av protokoller, men ikke all informasjon kom inn før leveringsfristen. NIBIO gjør oppmerksom på at tidsrammen for oppdraget falt inn under den årlige kalvingstida og at dette bidrar sterkt til at reindriften ikke har tid og kapasitet til å stille i møter eller sette av mye tid til gjennomgang og tilbakemeldinger på spørsmål fra NIBIO. Vi fikk allikevel gjennomført møter med RBD 13, 14A, 16 Skaideduottar siida, 21 (via Advokat Brønner) og 22 (distriktsledelsen) samt Utsi siida. I tillegg fikk NIBIO informasjon fra advokatene til disse distriktene

gjennom et Teams møte (Advokat Brønner for RBD14A, 16 og 21) og på telefon (Advokat Jon-Andreas Lange for RBD22).

Tidspress i oppdraget medførte videre at det ikke var mulig å få god nok oversikt over tidsrekken i tidligere og planlagte inngrep i området. NIBIO tar derfor høyde for at det er inngrep i de aktuelle områdene som NIBIO ikke er kjent med, i tillegg til planlagte arealinngrep og andre forstyrrelser som er under konsesjonsbehandling eller som har kommet i tillegg etter at KU-en ble publisert i oktober 2020.

NIBIO har ved prosjektets oppstart (Møte 16.04.2024 med Statnett) og igjen ved oppdateringsmøtet med NVE og Statnett (Møte 06.06.2024) informert oppdragsgiver om at det ikke blir mulig å innhente all manglende informasjon i KU-en. Der NIBIO fikk utfyllende informasjon fra reindriften er denne vedlagt (se Annex). NIBIO har ikke foretatt arealbeskrivelser, verdivurderinger eller en vurdering av samlet belastning for reindriften. NIBIO har ikke vurdert alternativer med sjøkabler etter kommunikasjon med Statnett (Epost Asgeir Vagnildhaug den 07. mai 2024; se også 2020 12 00 Konsesjons-søknad Skaidi-Lebesby).

Arbeidet med oppdraget fra Statnett er basert på NIBIO sin erfaring med konsekvensutredninger og prosjekter innenfor reindrift og reindriften arealbruk. Medarbeidere i NIBIO fikk tilsendt møteprotokoller fra reindriften tidligere møter med Statnett, NVE og Protect Sápmi. Vi tok kontakt med Naturrestaurering AS, berørte distrikter (eksklusive distrikter berørt av sjøkabelalternativer) RBD 13, 14A, 16, 21 og 22, og/eller deres representanter (Advokatene Eirik og Andreas Brønner, Jon-Andreas Lange og Protect Sápmi). En liste over samtaler og godkjente protokoller finnes i Vedlegg 1. Reindriften kritiske innsigelser samt referanse til dokumenter finnes i Vedlegg 2. Dokumentasjon av møteprotokoller finnes i Annex.

Gjennomgang av NIBIO sine vurderinger av KU-en

NIBIO fikk i oppdrag å gjøre en kritisk gjennomgang av KU-rapporten «Konsekvenser for reindrift ved utbygging av 420 kV-kraftlinje m.m. på strekningen Skaidi-Lakselv-Adamselv» (Naturrestaurering AS, 2020). Etter gjennomgang av KU-en og dialog med flere berørte reinbeitedistrikter/siidaer og/eller deres representanter (advokatene Andreas og Eirik Brønner, Jon-Andreas Lange og Protect Sápmi) er NIBIO sin vurdering at konsekvensutredningen har flere feil og mangler, blant annet metodiske feil. I tillegg, og utfra tilgjengelig informasjon, vurderer NIBIO det slik at flere av innsigelsene til reindriften (jamfør brev med reindriften sine innsigelser fra NVE, 25.03.2024) peker på reelle mangler og svakheter i den foreliggende KU-en.

1. Metodikken. Konsekvensutredningen ble gjennomført i henhold til Statens Vegvesen sin Håndbok V712, ver. 1.1. (SVV 2015, se Figur 1) ifølge KU-en.

2. METODE OG DATAGRUNNLAG

Formålet med en konsekvensutredning er å klargjøre hvilke virkninger og konsekvenser et tiltak kan medføre for miljø, naturressurser og samfunn. I denne utredningen følger vi samme metode som i Statens vegvesens Håndbok V712, ver.1.1. (SVV 2015), som var gjeldende håndbok da arbeidet med denne utredningen startet. Dette innebærer utarbeidelse av statusbeskrivelse, verdsetting av berørte områder, vurdering av utbyggingenes omfang, vurdering av konsekvenser og konsekvensgrad, inkludert samlet belastning, og forslag til avbotende tiltak.

Figur 1 KU kap. 2., s. 13.

Ved KU-ens publikasjonsdato i oktober 2020 var den nye metodikken etter SVV-versjon 2018 gyldig^{1 2}. Derfor burde utreder ha benyttet den reviderte SVV-versjonen. Dette ble ikke gjort og er å betrakte som en formell feil. Bruk av feil kriterier kan ha ført til at verdien for arealer og vurderingen av påvirkninger er satt for lavt.

2. Referansealternativet og statusbeskrivelse, også kalt null-alternativet, danner sammenligningsgrunnlaget for konsekvensen av tiltaket. Metodikken er beskrevet i KU-en. Det ble tatt hensyn til eksisterende og godkjente planer (Figur 2).

7.1. 0-alternativet

0-alternativet for denne rapporten gjelder primært innenfor et definert influensområde på 5 km ut fra konsesjonssøkte tiltak. Innenfor dette inngår eksisterende kraftledninger og øvrige menneskelige inngrep slik situasjonen var da denne rapporten ble skrevet i perioden 2016- 2019, samt godkjente planer for nye utbygginger. I tillegg inkluderes andre inngrep og forstyrrelser utenfor influensområdet, dersom disse vurderes til å ha direkte eller indirekte effekt på reindriften i et gitt distrikt/siida.

Figur 2 KU kap. 7.1., s. 67.

Konsekvensutredningen ble publisert i oktober 2020. For enkelte distrikter/siidaer gikk det svært lang tid fra informasjonsinnhenting om arealbruk til rapporten ble publisert. For eksempel var (ifølge rapporten kap. 5.1.2) siste informasjonsinnhenting fra RBD14A 5. juli 2016, altså over 4 år før rapporten ble publisert. Dette er omtalt i KU-en kap. 2.1, men vi vurderer en såpass lang periode som metodisk problematisk da det er mulig at sammenligningsgrunnlaget /

¹ <https://vegvesen.brage.unit.no/vegvesen-xmlui/handle/11250/2771331>

² <https://vegvesen.brage.unit.no/vegvesen-xmlui/handle/11250/2771331>

referansealternativet ikke var tilstrekkelig oppdatert ved KU-ens publiseringsdato med tanke på godkjente planer. Dette kan medføre en feilvurdering av samlet belastning for berørte distrikter. Her henviser NIBIO til reineiernes uttrykk for at samlet belastning er ufullstendig beskrevet (Vedlegg 2). Det går ikke fram av rapporten om/hvordan samlet belastning for det enkelte reinbeitedistrikt er hensyntatt under vurderingen av påvirkning (omfang). Dermed er det uklart om dette har inngått i grunnlaget for konsekvensgraden.

I tillegg er det planlagt flere inngrep (f.eks. Statnett, Forsvaret) i området siden oktober 2020 (etter publisering av KU-en). Her er ikke NIBIO kjent med detaljene. RBD 13 og 14A nevnte f.eks. i møtet med NIBIO 28.06.2024 at Forsvaret ønsker å utvide aktiviteten i skytefeltene sine og at de allerede er i forhandlinger vedrørende dette. Advokat Lange, som representerer RBD 22, viser i brev av 25.09.2023 til NVE til behov for en til tre nye 420 kV linjer mellom Balsfjord og Skaidi. Sammen med flere vindkraftutbygginger vil det medføre en betydelig samlet belastning og forstyrrelser for berørte distrikt.

3. Referansealternativet og samlet belastning. Referansealternativet skal baseres på samlet belastning. Det henvises til SP Art. 27 og Høyesteretts dom i Fosen-saken, som forutsetter at det er den samlede belastningen som skal legges til grunn ved vurdering av et arealinngreps konsekvenser på reindriften. Den samlede belastningen er beskrevet i KU-en kap. 8. Et influensområde på 5 km ble definert og vurdert ut fra konsesjonssøkte tiltak (Figur 2). Å redusere den samlede påvirkningen av eksisterende og planlagte inngrep på reindriften til et område redusert kun til tiltakets påvirkning er en metodisk feil (se Figur 3).

§ 21. Beskrivelse av faktorer som kan bli påvirket og vurdering av vesentlige virkninger for miljø og samfunn

Konsekvensutredningen skal identifisere og beskrive de faktorer som kan bli påvirket og vurdere vesentlige virkninger for miljø og samfunn, herunder:

- naturmangfold, jf. naturmangfoldloven
- økosystemtjenester
- nasjonalt og internasjonalt fastsatte miljømål
- kulturminner og kulturmiljø
- friluftsliv
- landskap
- forurensning (utslipp til luft, herunder klimagassutslipp, forurensning av vann og grunn, samt støy)
- vannmiljø, jf. vannforskriften
- jordressurser (jordvern) og viktige mineralressurser
- samisk natur- og kulturgrunnlag
- transportbehov, energiforbruk og energiløsninger
- beredskap og ulykkesrisiko
- virkninger som følge av klimaendringer, herunder risiko ved havnivåstigning, stormflo, flom og skred
- befolkningens helse og helsens fordeling i befolkningen
- tilgjengelighet for alle til uteområder og gang- og sykkelveinett
- barn og unges oppvekstvilkår
- kriminalitetsforebygging
- arkitektonisk og estetisk utforming, uttrykk og kvalitet.

Beskrivelsen skal omfatte positive, negative, direkte, indirekte, midlertidige, varige, kortsiktige og langsiktige virkninger.

Samlede virkninger av planen eller tiltaket sett i lys av allerede gjennomførte, vedtatte eller godkjente planer eller tiltak i influensområdet skal også vurderes. Der hvor reindriftsinteresser blir berørt, skal de samlede virkningene av planer og tiltak innenfor det aktuelle reinbeitedistriktet vurderes.

Virkninger over landegrensene skal også beskrives.

Figur 3 Beskrivelse av faktorer som kan bli påvirket og vurdering av vesentlige virkninger for miljø og samfunn. Lovdata FOR-2017-06-21-854³

Inngrep og menneskelig aktivitet i et begrenset område påvirker hele driften (f.eks. ved at områder blir overbeitet, at reinflokken presser på nabadistrikter, at simlene forlater kalver, at dyrene er

³ <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-06-21-854>

mer utsatt for rovdyr, dominoeffekter og mye mer). Her må det legges til at vurdering av samlet belastning er svært utfordrende og at det i dag ikke eksisterer en omforent metodikk på hvordan samlet belastning skal «beregnes», tallfestes og gå inn i verdivurderingen av et areal/område. Derfor er det særs viktig at tradisjonell og erfaringsbasert kunnskap fra reindriften tas inn i denne vurderingen.

Effekten av klimaendringer er veldig kort behandlet i KU-en kap. 7.1 s. 77. Her må det også legges til at det ikke finnes en omforent metodikk for en vurdering av klimaendringer. I KU-en nevnes ikke økt behov for arealfleksibilitet, men det bør tas hensyn til reineiernes lokale erfaringer og utfordringer med klimaendringer.

En kvalitetssikring av referansealternativet med berørte distrikter/siidaer vil være en fordel.

4. Reindriften vern. Lovverket som omfatter reindriften i det samiske reinbeiteområdet, er underlagt internasjonale konvensjoner (Figur 4).

Reindriften i det samiske reinbeiteområdet utøves på grunnlag av rettigheter ervervet gjennom alderstidsbruk, og har beskyttelse i reindriftsloven og øvrige lovregler. Reglene skal ses ut fra Grunnloven § 110 a og Norges folkerettslige forpliktelser gjennom ILO-konvensjon nr. 169 og artikkel 27 i FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter. Meld. St. 32 (2016–2017) Reindrift – lang tradisjon – unike muligheter, gir de nyeste føringene for reindriftspolitikken.

Figur 4 SVV Håndbok V721, 2018.

Påvirkningen av samlet belastning på reindriften og om inngrepet strider mot reindriften vern etter den internasjonale konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27⁴ mangler i KU-en. En kvalitetssikring av konsekvensgraden på reindriften i berørte distrikter/siidaer bør vurderes.

5. Kunnskapsstatus om verdien av beiter og effekter av forstyrrelser beskrevet i KU-en, kap. 4., refererer til naturvitenskapelige artikler, derav særlig GPS-studier av merkede rein. De fleste av disse behandler ikke reineiernes perspektiv og bruk av deres kunnskap og erfaring. Kunnskapsstatusen ekskluderer dermed erfaringsbasert, lokal og tradisjonell kunnskap som legitim kunnskap. Det gjør at kunnskapsstatusen i KU-en mangler tradisjonell/lokal/erfaringsbasert kunnskap. Dette er en metodisk feil som medfører at KU-en ikke gir en tilstrekkelig vurdering av konsekvensen av inngrepet for reinens adferd og arealbruk. Kunnskapsstatusen bør inkludere tradisjonell kunnskap og kvalitetssikring gjennom reindriftsutøvere med erfaring med reinens atferd i nærheten av 420 kV kraftlinjer (f.eks. som eksterne konsulenter).
6. Arealbruksbeskrivelse – verdivurdering – påvirkning. Arealbeskrivelsen er avgjørende for at verdsettingen skal bli riktig. Arealkartene ble tegnet på 90-tallet (noen på 80-tallet) og har i liten grad blitt revidert i ettertid. Uten kvalitetssikring med distriktene/siidaene kan det oppstå betydelige feil i arealbeskrivelsen (Figur 5). Reinbeitedistriktene 13 og 14A kunne ikke beskrive reindriften arealbruk på samisk språk innenfor tidsrammen for KU-en. Distriktene har flere innsigelser mot KU-en (Vedlegg 2), herunder feil beskrivelse av arealbruk, verdivurdering og påvirkning. Den berørte Utsi siida i RBD 22 hadde ikke fått mulighet til å gi innspill til deres arealbruk og sendte tilleggsinformasjon til NIBIO. Det var ikke mulig å avklare om den tidligere distriktslederen fikk tilsendt en protokoll av arealbeskrivelsen og verdivurderingen fra Naturrestaurering AS til gjennomgang og kvalitetssikring. I Skaideduottar siida i RBD 16 var det heller ikke mulig å avklare om reieneierne fikk en protokoll fra Naturrestaurering AS til gjennomgang og kvalitetssikring.

⁴ https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30/KAPITTEL_6#KAPITTEL_6

Reindrif

Hovedkilden til informasjon for verdisetting finnes hos reindrifforvaltningen (Fylkesmannen), hos kontaktpersoner for aktuelle reinbeitedistrikt og hos utøverne (siidaen). Det finnes gode kart over årstidsbeiter, kalvingsområder, trekkelei, flyttlei med mer i reindrifskart som ligger på kartsidene (Kilden) til NIBIO. Disse kartene er ikke alltid helt oppdaterte og supplerende informasjon må derfor innhentes fra reinbeitedistriktene. Det er videre viktig å kartlegge bruken av arealene mer nøyaktig og dette gjøres ved kontakt med reinbeitedistrikt og siidaer. For vurdering av årstidsbeiter vil verdi også påvirkes av hvilken type beite som er minst tilgjengelig for utøveren (minimumsfaktor). Flytting mellom områdene skjer normalt i faste traséer og disse er derfor særlig viktig. Skillet mellom alternative og aktive flyttleier skjer ut fra lokal kunnskap og kontakt med siidaen. Noen reinbeitedistrikt har flytting med bil eller båt. I tilknytning til slik drift er det gjerne faste områder disse ankommer/forlater og det kan være viktige oppsamlingsområder og gjerdeanlegg knyttet til disse.

Figur 5 SVV Håndbok V721, 2018.

Utredning for Naturrestaurering AS skriver i en epost til NIBIO 24.06.2024 at det ikke finnes møteprotokoller fra møtene med reindriften (Figur 6) utover møter der Statnett var til stede.

Alt står i rapporten (i metode-kap. og spredt under intro til hvert distrikt) ift. hvem jeg møtte når og hvor, men det er ingen offisielle møtereferater fra dette, siden de få møtene som ble gjennomført typisk er av mer uformell karakter. Det var et oppstartsmøte 5.7.2016, med referat skrevet av Statnett. Jeg hadde også et mer "formelt" møte med noen representanter fra distrikt 16, 6. aug. 2019. Av og til skriver reindriften egne referater, men jeg finner ingen fra dette møtet (mulig jeg i så fall ikke fikk det tilsendt).

Figur 6 Utdrag fra epost fra Ole Tobias Rannestad til NIBIO den 24.06.2024

Siden NIBIO ikke fikk tidsnok svar om tidligere reindrifrepresentanter som hadde dialog med Naturrestaurering AS fikk tilsendt og dokumentert møteprotokollene, tar vi utredningen sine egne ord som grunnlag for at reindriften ikke fikk mulighet til å kvalitetssikre arealbeskrivelser, verddivurderinger og påvirkninger.

I møter mellom reindriften og NVE og NIBIO kom det i 2024 videre fram at distriktene 13, 14A, 16 Skaideduottar siida, 21, 22 og 22 Utsi siida ikke var enige i arealbeskrivelser. Særlig siidaene i RBD 16 mener at flytting av rein ikke er beskrevet og vurdert tilstrekkelig (Vedlegg 2). Reindriften uttaler selv at de ikke fikk kvalitetssikret verddivurderingen og forventete påvirkninger. Utredningen er derfor ikke basert på oppdaterte arealbruksbeskrivelser (se metodikk fra SVV Håndbok V721, 2018; Figur 5) og kvalitetssikret gjennom tradisjonell/lokal/erfaringsbasert kunnskap. Dette er en formell feil som medfører at KU-en mangler viktig informasjon som påvirker beslutningsgrunnlaget. Vi anbefaler en oppdatert arealbeskrivelse, verddivurdering og vurdering av påvirkning (konsekvenser) med tilstrekkelig involvering av pårørte distrikter/siidaer.

7. Involvering av tradisjonell/erfaringsbasert kunnskap. De østlige distriktene (RBD13 og 14A) hadde forventninger til at Naturrestaurering AS, Statnett og NVE skulle legge til rette for at samisk språk skal kunne anvendes under utredningsprosessen (Vedlegg 2). Dette ifølge forskriften om forvaltningsområdet for samiske språk FOR-2005-06-17-657⁵ med hjemmel i sameloven LOV-1987-06-12-56⁶. Hvis språkproblemer forhindret involvering av tradisjonell/erfaringsbasert kunnskap, kvalitetssikring av arealbruksbeskrivelsene, verddivurdering og påvirkning av tiltaket, må dette anses som en formell feil. Involvering av reindriften kunnskap på samisk, særlig der det er ønsket innenfor forvaltningsområdet for samisk språk, er viktig for å få kvalitetssikret og god nok informasjon.

⁵ <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2005-06-17-657>

⁶ https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1987-06-12-56/KAPITTEL_3#%C2%A73-1

Disse poeng besvarer reindriften sine innsigelser listet i oppdragsbrevet fra NVE til Statnett

- *At det er metodiske mangler i utredningen, herunder at nullalternativet er feil definert og at verdivurderingen er satt for lavt for områder med eksisterende inngrep.*
  - For metodiske mangler i utredningen se pkt. 1.-7.
  - Disse manglene gjør at nullalternativet er feil definert og at verdivurderingen er satt for lavt for områder med eksisterende inngrep.
- *At virkninger for flytting av reinen er ikke beskrevet og vurdert tilstrekkelig, spesielt for flyttesiidaene i distrikt 16.*
  - I protokollene fra ulike konsultasjonsmøter særlig med NVE og NIBIO vises det til flere feil i beskrivelsen av området. (Vedlegg 2)
  - Virkninger for flytting av rein mangler reieneiernes innspill om lokale forhold i KU-en.
  - Dette medfører utilstrekkelig vurdering av påvirkning i flere berørte distrikter/siidaer.
- *At beskrivelsen av den samlede belastningen for reindriften er mangelfull og at det ikke er gjort noen vurderinger av samlede virkninger for de ulike distriktene/siidaene.*
  - KU-en beskriver den samlede belastningen for reindriften i 2019 i kap. 8., men den samlede belastning inngår ikke som en del av verdivurderingen og/eller vurdering av påvirkninger. Se pkt. 2, 3.
  - Den mangelfulle beskrivelsen av den samlede belastning i KU-en kan påvirke vurderingen av omfang (påvirkninger) for de ulike distriktene/siidaene.
  - KU-en ble utarbeidet i perioden 2016-2020 og dato og år for når samlet belastning sett i lys av allerede gjennomførte, vedtatte eller godkjente planer eller tiltak innenfor influensområdet (reinbeitedistriktet jfr §21 i forskrift om konsekvensutredninger) ble vurdert for det enkelte distrikt er ikke oppgitt. Dagens samlede virkninger er ukjente og NVE må vurdere om KU-en utarbeidet i 2019 gjenspeiler dagens situasjon og er tilstrekkelig som beslutningsgrunnlag.
- *At siidaene/distriktene ikke er tilstrekkelig involvert, og utredningen er derfor ikke basert på tradisjonell reindriften kunnskap.*
  - Bruk av utdatert kartmateriale, mangel på bruk av tolk, protokollføring, godkjenning av protokoller (se pkt. 6) og utilstrekkelig involvering av tradisjonell/lokal/erfaringsbasert kunnskap (se pkt. 2, 3, 4, 5 og 7) i kvalitetssikring av arealbeskrivelsen, verdivurdering og påvirkning.
  - Den 4. februar 2020 oversendte Statnett utkast av reindriften faglig utredning til distriktene/siidaene per epost og inviterte de berørte distrikter/siidaer til en møteserie 11.-13. februar 2020. En del innspill kom inn under møtene (se møtereferater av Statnett 2020). Hvilke kommentarer kom i etterkant av møtene er vanskelig å fastslå for NIBIO, men Statnett har i hvert fall invitert til involvering. Statnett nevner i protokoll fra 12.02.2020 at ytterlige kommentarer utover møtet med RBD14A hadde ikke kommet inn per 09.06.2020. Hva mangel av innspill på dette tidspunkt skyldes er vanskelig å fastslå for NIBIO.
- *At reindriften behov for arealfleksibilitet som følge av klimaendringer ikke er omtalt i rapporten.*
  - Se pkt. 3.

Kort oppsummering

I den gjennomgatte KU-en er det flere momenter som har mangler, og summen av disse tilsier at rapporten ikke gir et godt og samlet bilde av situasjonen for berørte reinbeitedistrikt. Sammen med nye tiltak som har kommet til i det aktuelle området vil den samlede belastningen for reindriften ikke være tilstrekkelig belyst i form av KU-rapporten som foreligger. Med ny metodikk, nye inngrep og uenighet om KU rapportens innhold kan det, for videre konsesjonsbehandling, være grunnlag for å vurdere behovet for en revidering av KU-en. Dette innebærer eventuelt også en oppdatering av arealbruksbeskrivelser og kvalitetssikring av disse i reindriften. Verdivurderinger og vurderinger av påvirkning (omfang) bør da baseres på gyldig metodikk, med en balanse av naturvitenskapelig og erfaringsbasert/lokal/tradisjonell kunnskap og der samlede virkninger i form av eksisterende og planlagte inngrep hensyntas.

Referanser

- 2024 03 25 Brev NVE til Statnett re: NVE ber om utdypende utredninger for reindrift
- Forskrift om forvaltningsområdet for samiske språk FOR-2005-06-17-657.
<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2005-06-17-657>
- Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven), Vedlegg 6. Internasjonal konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) artikkel 27
https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30/KAPITTEL_6#KAPITTEL_6
- Meld. St. 32 (2016–2017) Reindrift – lang tradisjon – unike muligheter.
- Statens vegvesens Håndbok V712, ver.1.1., 2015.
- Statens vegvesens Håndbok V712, 2018.
- Statens vegvesens Håndbok V712, 2018, oppdatert 2021.

Møteprotokoller brukt til rapporten

Protokollene fra Statnett og NVE deles ikke her.

Møter med Statnett

Deles ikke her

2015-2016

- Møtereferat samrådsmøte reindrift 5_7_16 (GENERELL DOK - 2326771 - 1 - 1)
- Møtereferat samrådsmøte reindrift 5_7_16
- Referat adamselv-lakselv_reindrift6_10_15

2020

- 2020-02-11 møteref. Fiettar
- 2020-02-12 møteref. 16 Karasjok vest
- 2020-02-12 møteref. Magerøya
- 2020-02-12 møteref. Marbolon
- 2020-02-12 møteref. Ravdol
- 2020-02-12 møteref. Skuothanjarga
- 2020-02-13 møteref. 14 A
- 2020-02-13 møteref. Njeaiddan
- 2020-06-18 møteref. Skaiddeduottar
- 2020-11-04 møteref rbd 13
- Skaiddeduottar_Møtereferat Skaiddeduottar 18_6_2020

2021-2024

- 2021-10-18 Oppsummering Fiettar (RBD 22)
- 2021-10-18 Oppsummering Gearretn (RBD 21)
- 2021-10-19 Oppsummering RBD 16
- 2021-10-20 Oppsummering RBD 14A
- 2022-02-08 Oppsummering Mákkárávju Siida - februar 2022
- 2022-02-08 Oppsummering Ravdol Siida - februar 2022
- 2022-02-08 Oppsummering Skaiddeduottar Siida - februar 2022
- 2022-02-08 Oppsummering Skuohtanjarga Siida - februar 2022
- 2022-02-09 Oppsummering Jakenjargga Siida - februar 2022
- 2022-02-09 Oppsummering Marbolon Siida - februar 2022
- 2022-06-23 Oppsummering Njeaiddán Siida - juni 2022
- Oppsummering RBD 13 - oktober 2021

Møter med NVE

Deles ikke her

- Godkjent protokoll Distrikt 13_270224
- Godkjent protokoll Distrikt 22_270224
- Konsultasjon rbd 14A
- Konsultasjon rbd 21
- Protokoll_Jahkenjargga_RBD16_070324
- Protokoll_Marbolon_RBD16_070324
- Protokoll_Skaideduottar_RBD16_070324
- Protokoll_Skuohtanjarga_RBD16_070324

Møter med NIBIO

Disse protokoller ligger i

Annex.

- 2024 06 20 RBD 16 Skaideduottar siida Tillegg1_godkjent
- 2024 06 20 RBD 16 Skaideduottar siida_godkjent
- 2024 06 20 RBD 22 Tillegg 1
- 2024 06 20 RBD 22_godkjent
- 2024 06 24 Naturrestaurering
- 2024 06 24 RBD 22 Utsi siida_godkjent
- 2024 06 28 RBD 14A og 13 Tillegg1
- 2024 06 28 RBD 14A og 13_godkjent

Vedlegg 1

NIBIO sin kontakt med reindriften og utrederen

	Kontakt fra	Kontakt til	Dato	via	Dokument for vedlegg
Naturrestaurering AS	Jo Aarseth	Ole Tobias Rannestad	24.06.2024	Telefon	
	Ole Tobias Rannestad	Jo Aarseth	24.06.2024	Epost	2024 06 24 Epost Naturrestaurering AS til NIBIO
RBD 13 Siskkit Čorgaš ja Lágesduottar	Jo Aarseth	•johs.m.anti (reindriftsutøver) •Jon-Andreas Lange (advokat)	15.05.2024	Epost	
RBD 13 Siskkit Čorgaš ja Lágesduottar		Deltakere •John Idar Anti (distriktsleder) •Anders Eira (AE, Protect Sápmi) •Karen Anette Anti (Protect Sápmi) •Gabi Wagner (NIBIO) •Jo Aarseth (NIBIO) •Svein Morten Eilertsen (NIBIO)	28.06.2024	Teams - godkjent protokoll	•2024 06 28 RBD 14A og 13 •2020 06 18 RBD13 Statnett Karasjok •2024 02 29 Møtereferat Karasjok Vedlikeholdsarbeid
RBD 14A Spierttagáísá		•Per John Anti (distriktsleder RBD14A) •Aslak Eira (RBD14A) •Niillas Jovnna Anti (styret, RBD14A) •Anders Eira (AE, Protect Sápmi) •Karen Anette Anti (Protect Sápmi)			
RBD 16 Kárašjoga oarjjabealli	Jo Aarseth	Eirik Brønner (advokat)	15.05.2024	Epost	
RBD 16 Skaideduottar siida		Deltakere •Louise Nesse Gaup (reindriftsutøver) •Eirik Brønner (advokat) •Gabi Wagner (NIBIO) •Jutta Kapfer (NIBIO) •Tor-Arne Bjørn (NIBIO)	20.06.2024	Teams - godkjent protokoll	•2024 06 20 RBD 16 Skaideduottar siida •2024 06 20 RBD 16 Skaideduottar siida vedlegg1
RBD 21 Gearretnjárga	Jo Aarseth	Andreas Brønner		Epost	
RBD 22 Fiettar	Jo Aarseth	RBD22; Jon-Andreas Lange	15.05.2024	Epost	
		Deltakere •Nils Olav Lango (reineier, distriktsleder) •Mathis Utsi (reineier, styremedlem) •Jon-Andreas Lange (advokat) •Gabi Wagner (NIBIO) •Jutta Kapfer (NIBIO) •Tor-Arne Bjørn (NIBIO) •Svein Morten Eilertsen		Teams - godkjent protokoll	•2024 06 20 RBD 22 Fiettar •2024 06 20 RBD 22 Fiettar Gjennomgang KU •2023 09 25 RBD 22 Lange Høringsuttalelse til NVE •2024 06 05 RBD 22 Lange Brev om utdypende utredninger for reindrift
RBD 22 Utsi siida	Svein Morten Eilertsen	Ivar M Utsi fra Utsi siida	24.06.2024	Telefon / Epost godkjent protokoll	2024 06 24 RBD 22 Fiettar Iver Utsi

Vedlegg 2

Kritikk av reindriften om KU-en

RBD	Kritikk	Statnett	NVE	NIBIO
13 Siskkit Čorgaš ja Lágesduottar	RBD13 mener at de samlede virkningene av tiltaket ikke er utredet tilstrekkelig i prosjektet	20.10.2021 - godkjent?		28.04.2024 - godkjent
	RBD13 ønsker ny utredning		27.02.2024 - godkjent	28.04.2024 - godkjent
	Utredningen som legges til grunn ser ikke på de store sammenhengene og de samlede virkningene av tiltakene		27.02.2024 - godkjent	28.04.2024 - godkjent
	Endringer i driftsmønster pga klimaendringer		27.02.2024 - godkjent	
	Ønsker involvering på samisk			28.04.2024 - godkjent
	Utbygging truer det nordsamiske språket. Reindriften utgjør en viktig rolle for opprettholdelse av samisk kultur.		27.02.2024 - godkjent	28.04.2024 - godkjent
	KU-en ikke hadde benyttet de nyeste bruksreglene som var vedtatt i 2019.			
	Distriktet sa at Statnett måtte få med underlag fra bruksreglene i beskrivelser for konsekvensutredningen	04.11.2020 - godkjent?		
	Distriktet trakk også frem at reindriftsutredningen for 420 kV ledningen på strekingen Adamselv -Varangerbotn var relevant for konsesjonssøknaden for ledningsprosjektet Skaidi - Adamselv. De mente at utredningen var ferdig og at det var viktig å se utredningene for begge ledningsstrekningen i sammenheng.	04.11.2020 - godkjent?		

RBD	Kritikk	Statnett	NVE	NIBIO	
14A Spierntagáisá	Distriktet mente videre at Naturrestaurering ikke hadde kunnskap om reindrift og at rapporten bar preg av det	12.02.2020 - godkjent?			
	Distriktet påpekte at antall vintersiidaer som i utredningen er angitt til 9, ikke stemmer. Når det gjaldt bruken av sommerbeitene så var det ikke en permanent inndeling i to sommersiidaer. Det ble også gjort gjeldende at det kun var et prøveprosjekt. Rovviltsituasjonen mente de også burde vært synliggjort her.	12.02.2020 - godkjent?			
	<i>Anm. Statnett: Statnett fikk ikke tilbakemelding om ytterlige kommentarer per 09.06.2020</i>	12.02.2020 - godkjent?			
	Distriktet beskriver hvordan Naturrestaurering ikke har hatt god nok kontakt med dem, og peker blant annet på en påstand i utredningen om at kontakten mellom utreder og reindriften ble brutt av distriktet. Det riktige er at Naturrestaurering kunne ikke oppfylle kravene som distriktet satte. Distriktet krevde at utreder hadde reinfaglig kompetanse, og kunne kommunisere på samisk. Naturrestaurering hadde ikke samisk språkkompetanse, de kunne ikke noe om samisk kultur, og forstår ikke nomadismen eller reindrift i arktisk natur.		03.04.2024 - ikke godkjent	28.04.2024 - godkjent	
	Naturrestaurering ble invitert til årsmøte for en grundigere diskusjon. Naturrestaurering stilte ikke opp på møtet		03.04.2024 - ikke godkjent	28.04.2024 - godkjent	
	Reinbeitedistriktet kommenterer at planlagt trasé vil dele distriktet i to og kan påvirke kalvingsområdet på Gaissane	20.10.2021 - godkjent?	03.04.2024 - ikke godkjent	28.04.2024 - godkjent	
	Det er ellers andre eksisterende og planlagte inngrep i området (skyttefelt, rovdyr og vindpark).	20.10.2021 - godkjent?		28.04.2024 - godkjent	
	Distriktet gjorde gjeldende at flere siidaer i distriktet tidligere har måtte legge ned drifta grunnet utbygging	20.10.2021 - godkjent?			
14A Spierntagáisá	Ønsker involvering på samisk		03.04.2024 - ikke godkjent	28.04.2024 - godkjent	
	Utbygging truer det nordsamiske språket. Reindriften utgjør en viktig rolle for opprettholdelse av samisk kultur.		03.04.2024 - ikke godkjent	28.04.2024 - godkjent	
	Samlede virkningene av tiltaket ikke er utredet tilstrekkelig i prosjektet		03.04.2024 - ikke godkjent	28.04.2024 - godkjent	29.05.2024 Advokatene Brønner og NIBIO -ikke godkjent
	Ønsker ny utredning		03.04.2024 - ikke godkjent	28.04.2024 - godkjent	29.05.2024 Advokatene Brønner og NIBIO -ikke godkjent
	Faktafeil i KU: feil antall siidaer, feil angivelse av merkeanlegg og annen feilinformasjon. Distriktet mener at utredningen til Naturrestaurering har store mangler, og blant annet mangler det analyser av faktiske og praktiske konsekvenser av utbygging av en ny kraftledning.		03.04.2024 - ikke godkjent	28.04.2024 - godkjent	29.05.2024 Advokatene Brønner og NIBIO -ikke godkjent
	Føler seg truet av Statnett		03.04.2024 - ikke godkjent		
	KU kap. 2.6. Metoden som er benyttet i konsekvensutredningen er grunnleggende feil, fordi områder som har mye belastning av tidligere inngrep blir verdisatt til liten verdi, og konsekvensene av et nytt inngrep blir derfor sagt å være liten		03.04.2024 - ikke godkjent		
	Kart på NIBIO kilden er ikke oppdatert		03.04.2024 - ikke godkjent		

RBD	Kritikk	Statnett	NVE	NIBIO
16 Kárašjoga oarjjabealli / Karasjok vestre	RBD ønsker ytterligere vurderinger av samlede inngrep i distriktet. Eksisterende KU er svak på dette feltet, ved at konsekvenser av planlagte tiltak ofte er vurdert til å være lave, grunnet lav verdi som følger av allerede eksisterende inngrep.		19.10.2021 - godkjent?	
16 Kárašjoga oarjjabealli / Karasjok vestre Skuohtanjarga siida	De fremhever at siidagrensen vist i kart er feil, da denne går i eksisterende trase for 66kV Skaidi-Smørfjord	08.02.2022 - godkjent?		
Skuohtanjarga siida, Marbolon siida, Skaideduottar siida, Jahkenjarga siida	KU-en har ikke god nok beskrivelse av de samlede virkningene for reindriften, og at det mangler en vurdering av hva ny ledning og tidligere inngrep vil bety for reindriften - NVE har ikke tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag til å ta stilling til om ny ledning skal bygges eller ikke		07.03.2024 - protokoll ligger hos advokatene Brønner	
Skuohtanjarga siida, Marbolon siida, Skaideduottar siida, Jahkenjarga siida	KU kap. 2.6. Metoden som er benyttet i konsekvensutredningen er grunnleggende feil, fordi områder som har mye belastning av tidligere inngrep blir verdisatt til liten verdi, og konsekvensene av et nytt inngrep blir derfor sagt å være liten		03.04.2024 - ikke godkjent	
Skuohtanjarga siida, Marbolon siida, Skaideduottar siida, Jahkenjarga siida	KU kap. 2.6. Metoden for slik verdivurdering er utdatert - Slik metode ble også brukt i Duokta-saken om Salten trafo, hvor retten bedømte at konsesjon var ugyldig		03.04.2024 - ikke godkjent	
Skuohtanjarga siida, Marbolon siida, Skaideduottar siida, Jahkenjarga siida	KU kap. 7.3.5 Feil i KU hvor det står at tiltaket kan gi en marginalt større barriereeffekt sammenlignet med nullalternativet. Siidaen mener det hadde vært en riktig vurdering dersom dette var en kompensasjonssak, men at man i denne saken skulle ha vurdert hva den eksisterende ledningen sammen med ny 132 kV har å si, altså den totale virkningen		03.04.2024 - ikke godkjent	
Skuohtanjarga siida, Marbolon siida, Skaideduottar siida, Jahkenjarga siida	Utbygging truer det nordsamiske språket. Reindriften utgjør en viktig rolle for opprettholdelse av samisk kultur.		03.04.2024 - ikke godkjent	

RBD	Kritikk	Statnett	NVE	NIBIO
16 Kárašjoga oarjjabealli / Karasjok vestre Marbolon siida		09.02.2022 - godkjent?		
	KU-en har ikke god nok beskrivelse av de samlede virkningene for reindriften, og at det mangler en vurdering av hva ny ledning og tidligere inngrep vil bety for reindriften		07.03.2024 - protokoll ligger hos advokatene Brønner	
Skaideduottar siida	Uenig i arealbeskrivelsen KU s. 45	08.02.2022 - godkjent?		20.06.2024 - godkjent
	KU kap. 8 De samlede virkningene av tiltaket ikke er utredet tilstrekkelig i prosjektet; KU-en har kun en beskrivelse av eksisterende inngrep, og ingen vurdering av hva dette har betydd for reindriften		03.04.2024 - ikke godkjent	20.06.2024 - godkjent
	Siidaen viser til at utredningen vurderer at samlet belastning vil være størst for lavereliggende områder. De er enige i dette, men sier at det ikke kommer frem i utredningen hva konsekvensen er, da det ikke er noen vurdering av betydningen av inngrepene		03.04.2024 - ikke godkjent	20.06.2024 - godkjent
	Siidaen sier at konsekvensutredningen heller ikke har vurdert klimarisikoen de nå opplever. På begge sider av Porsangerfjorden øker behovet for arealfleksibilitet som følge av endret klima. Som eksempel trekker de frem at sommerbeiter må brukes tidligere enn før		03.04.2024 - ikke godkjent	20.06.2024 - godkjent
16 Kárašjoga oarjjabealli / Karasjok vestre Jahkenjarga siida	Utbygging truer det nordsamiske språket. Reindriften utgjør en viktig rolle for opprettholdelse av samisk kultur. Siida ønsker oppdatert oversikt over samlede inngrep før NVE ta beslutninger	09.02.2022 - godkjent?	07.03.2024 - ikke godkjent	
	KU-en har ikke god nok beskrivelse av de samlede virkningene for reindriften, og at det mangler en vurdering av hva ny ledning og tidligere inngrep vil bety for reindriften		07.03.2024 - ikke godkjent	
	0-alternativet i utredningene er feil brukt, da man ikke tar med tidligere og planlagte inngrep		07.03.2024 - ikke godkjent	
	NVE har ikke tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag til å ta stilling til om ny ledning skal bygges eller ikke		07.03.2024 - ikke godkjent	
	Utbygging truer det nordsamiske språket. Reindriften utgjør en viktig rolle for opprettholdelse av samisk kultur.		03.04.2024 - ikke godkjent	
16 Kárašjoga oarjjabealli / Karasjok vestre Njeaidán siida	ingen anm.	23.06.2022 - godkjent?		

RBD	Kritikk	Statnett	NVE	NIBIO
21 Gearretnjårga	KU s. 80 og 108: RBD21 kun bruker gjerdeanlegget som ligger nærmest Skaidi, ikke anlegget mot Hatter. Anlegget brukes fra midten av september til midten av oktober/starten av november). Flytting av dyr på høsten skjer i etapper fra beitehage ved Hatter (BM15 til FM10), via anlegget ved Skaidi. Når rein har gått gjennom anlegget ved Skaidi slippes flokken som deretter beiter sørvestover i retning gjerdet ved Doggi (fra BM15 til MB 30). Flytting på høsten tar lengre tid en flytting til vårbeite gjennom planområdet som skjer i løpet av få timer. Flytting på våren gjennomføres normalt før mai. På sommeren er dyra på nordsiden av E6 – bak sperregjerdet, noe som gjør at anleggsarbeider ikke kommer i konflikt med reindriften i distrikt 21 frem til de skal benytte seg av gjerdeanlegget ved Skaidi på høsten..	18.10.2021 - godkjent?		
	Beskriver erfaringer med ledninger og andre inngrep som ikke er omtalt i KU		03.04.2024 - ikke godkjent	
	Reindriftskartene i NIBIO er utdatert		03.04.2024 - ikke godkjent	

RBD	Kritikk	Statnett	NVE	NIBIO
22 Fiettar	Refererer til at NVE i Skaidi-Hammerfest-saken skrev at RBD22 nærmer seg tålegrensen.	18.10.2021 - godkjent?	27.02.2024 godkjent	25.09.2023 Høringsuttalelse Lange til NVE
	feil i nullalternativet i konsekvensutredningen (KU) for Balsfjord-Skaidi.		27.02.2024 godkjent	
	Samlede virkninger for det enkelte distrikt må utredes korrekt og konkret.			05.06.2024 Lange til NIBIO
	Uklare planer for planlagte inngrep (kraftlinjer, vindkraftutbygging).			05.06.2024 Lange til NIBIO
	Samlede skadevirkninger er ukjent, noe som gjør at saken er foreløpig mangelfullt utredet.			05.06.2024 Lange til NIBIO
22 Fiettar Utsi siida	RBD22 mener at de ikke har blitt involvert godt nok i planleggingsarbeidet.			24.06.2024 Telefonat - godkjent

Annex

Brev NVE til Statnett

STATNETT SF
Postboks 4904 Nydalen
0423 OSLO

Vår dato: 25.03.2024

Vår ref.: 202016710-419 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

NVE ber om utdypende utredninger for reindrift

NVE gjennomfører i disse dager konsultasjonsmøter med berørte reinbeitedistrikter og -siidaer om Statnetts søknad om ny 420 kV kraftledning fra Skaidi til Lebesby. I konsultasjonsmøtene har det kommet frem at reindriften mener at utredningene om reindrift som ligger til grunn for søknaden ikke er av god nok kvalitet, og at kunnskapsgrunnlaget NVE skal legge til grunn for sin innstilling derfor ikke er tilstrekkelig.

Distriktene og siidaene påpeker i møtene at utredningen har mangelfulle og/eller feil beskrivelser av hvordan reindriften bruker områdene, og at dette gjør at konklusjonene i rapporten blir feil. Blant annet peker de på:

- at det er metodiske mangler i utredningen, herunder at nullalternativet er feil definert og at verddivurderingen er satt for lavt for områder med eksisterende inngrep
- at virkninger for flytting av reinen ikke er beskrevet og vurdert tilstrekkelig, spesielt for flyttesiidaene i distrikt 16
- at beskrivelsen av den samlede belastningen for reindriften er mangelfull og at det ikke er gjort noen vurderinger av samlede virkninger for de ulike distriktene/siidaene
- at siidaene/distriktene ikke er tilstrekkelig involvert, og at utredningen derfor ikke er basert på tradisjonell reindriftenkunnskap
- at reindriften behov for arealfleksibilitet som følge av klimaendringer ikke er omtalt i rapporten

NVE ber Statnett om å gjennomføre en kritisk gjennomgang av rapporten basert på reindriften tilbakemeldinger. Dersom det avdekkes feil eller mangler ved rapporten må det utarbeides en supplerende rapport, slik at kunnskapsgrunnlaget NVE behandler saken på grunnlag av er tilstrekkelig. Gjennomgangen bør gjøres av en annen utreder enn de som har gjort utredningene tidligere, og baseres på kontakt med berørte reindriften distrikt/siidaer.

Med hilsen

Ingrid Myrtveit
seksjonssjef

Frode Johansen
seniorrådgiver

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Godkjent av Ingrid Myrtveit
Seksjonssjef

Godkjent i henhold til NVE sine interne rutiner.

Mottakerliste:
STATNETT SF

Kopimottakerliste:
STATNETT SF - Asgeir Vagnildhaug
Dalan Advokatfirma DA - Jon-Andreas Lange
Advokatfirmaet Brønner & Co DA - Eirik Brønner

2024 06 20 RBD16 Skaiddeduottar siida

2024 06 20 Skaiddeduottar siida, RBD 16, Advokaten Brønner, NIBIO (Teams møte)

Agenda: «Kritisk gjennomgang KU reindrift 420 kV-kraftlinje Skaidi-Lakselv-Adamselv»

- Verdisetting av området
- Samlet belastning
- Påvirkninger av kraftlinjer
- Avbøtende tiltak
- Er beskrivelsen av områdene korrekt?
- NIBIO sitt arbeid videre

GODKJENT

Til stede:

- Anne Louise Nesse Gaup (ALG, reineier)
- Eirik Brønner (EB, Advokat)
- Gabi Wagner (GW, Forsker, NIBIO)
- Tor-Arne Bjørn (TAB, Seniorrådgiver, protokollfører, NIBIO)
- Jutta Kapfer (JK, Forsker, protokollfører, NIBIO)

Notat

ALG kommenterer på ulike kapitler

KU Kap. 5.1.4.1. Skaideduottar-siida (KU s. 45-46)

Det står i rapporten «Skaiddeduottar-siida har et fastsatt øvre reintall på 4 100 dyr på vinterbeite i Anárjohka. Vårflyttingen skjer normalt i to grupper, hver på ca. 2000 dyr.»

ALG: Det stemmer ikke – Vi har fastsatt reintall på 4100 i vårflokk, før kalver er født. Reintallet på sommerbeiteområdet blir høyere enn de 4100 som er fastsatt. For eksempel 4100 voksne rein, og eksempelvis 3000-3500 kalver født. Vil påpeke det for sikkerhets skyld.

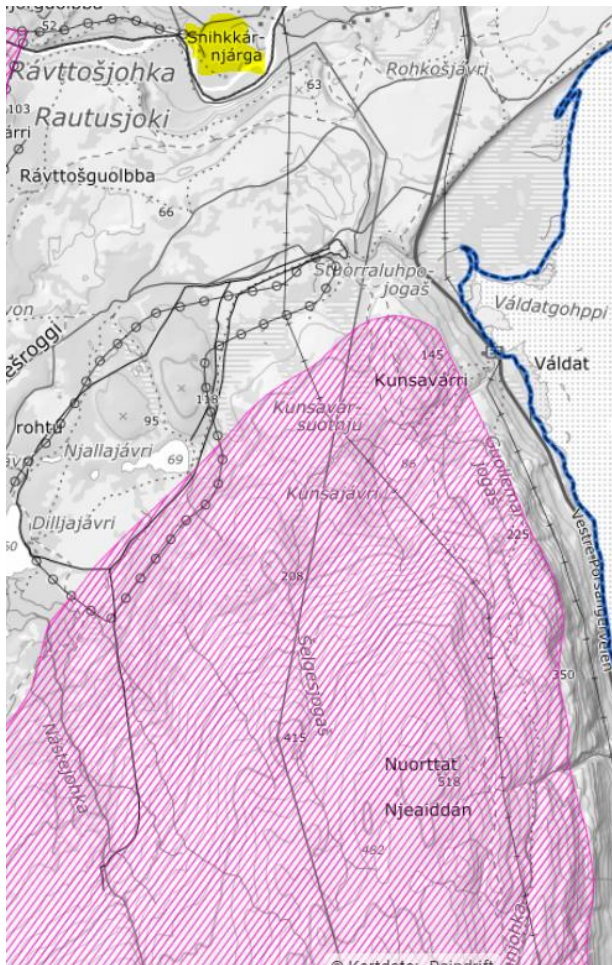
Det står i rapporten at det er to vintergrupper, begge på 2000 rein. Det stemmer ikke. Korrekt reintall kan hentes fra Statsforvalteren i Troms og Finnmark eller Landbruksdirektoratet.

To vintergrupper, den ene ankommer sommerbeite tidligere enn den andre. Vi nå skiller opp til 3 vintergrupper siden vinterne blir dårligere, skiller ALG sin gruppe fra de andre;

Dårlige forhold i nyere tid: 2017, 2020, 2022 og 2024 med fôringsperiode, kontrollert fôring. ALG forlater tidligere til sommerbeite, tidligst med ALG sin flokk 23. feb. følg av kontrollert fôring.

ALG: Stabbursdalen: Kontrollert kalving sør for sperregjerde (brunstområdet); foreta kalvemerking i juli – beskrevet side 46 «unntatt området helt sør – sør for Snekkernes»

ALG: Brunstgjerde skulle egentlig ikke brukes til kalving, men det er en intern sak

Snihkkárnjarga/Snekkernes, fra NIBIO Kilden.

ALG: Det skrives at rein trekkes til høyere terreng i løpet av sommeren – det stemmer ikke – vi har mye rein som går rundt nesene hele sommeren – derfor har vi mange bilpåkjørslar; vi bruker GPS sendere og kan dokumentere det. Simleflokkene trekker opp til høyere terreng på våren, men ikke alle rein trekker opp. Rein som ikke skal kalve eller har forsinket kalving går i nessene og i lavereliggende terreng.

GW: Kan du evt. sende en Telespor/FindMy skjermdump fra Aug-Sep perioden som viser rein i akkurat dette området?

ALG: skal prøve å få det til (se nedenfor)

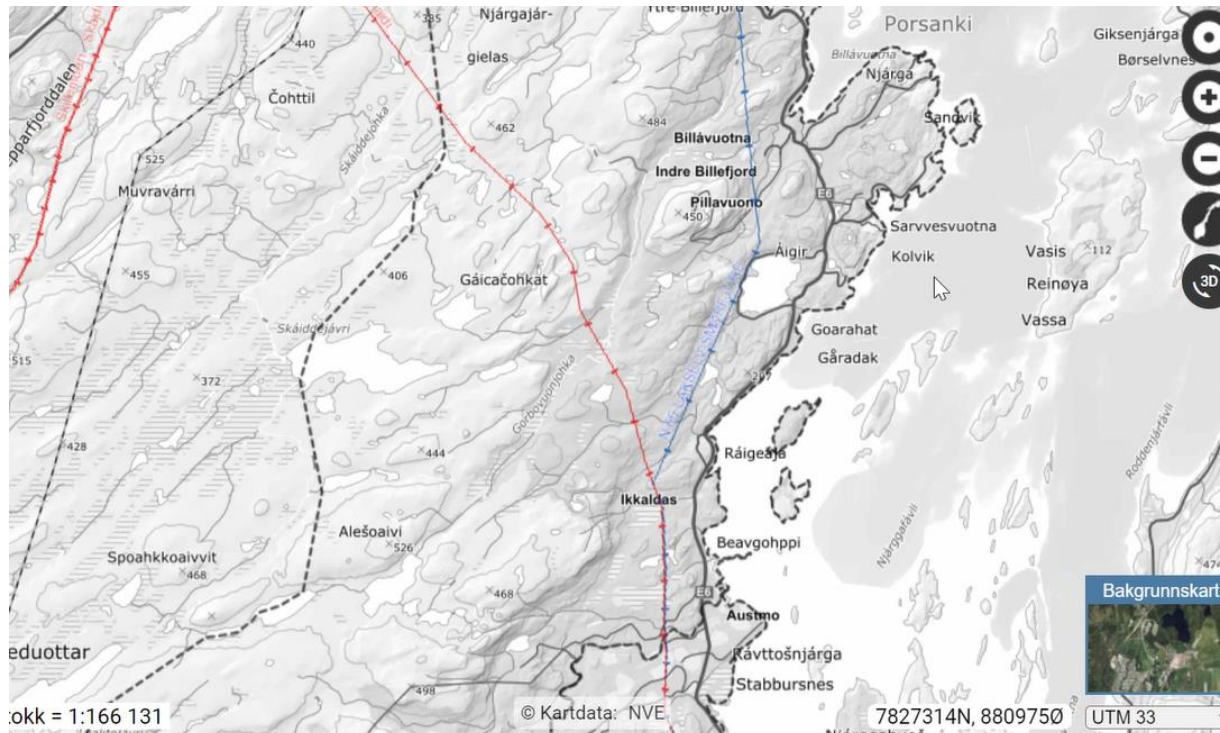
EB: side 45 står det «grupper flytter videre i fjellet.... Til nesene... flokkene deretter slippes... drikker vann...tilbake vestover over E6... oppholder seg langs kysten... etter hvert som snøen smelter...» Den passasjen er unøyaktig.

ALG: Sperregjerdene er ikke i god stand i det hele tatt (feil i rapporten). Det er ikke mulig å fornye gjerder.

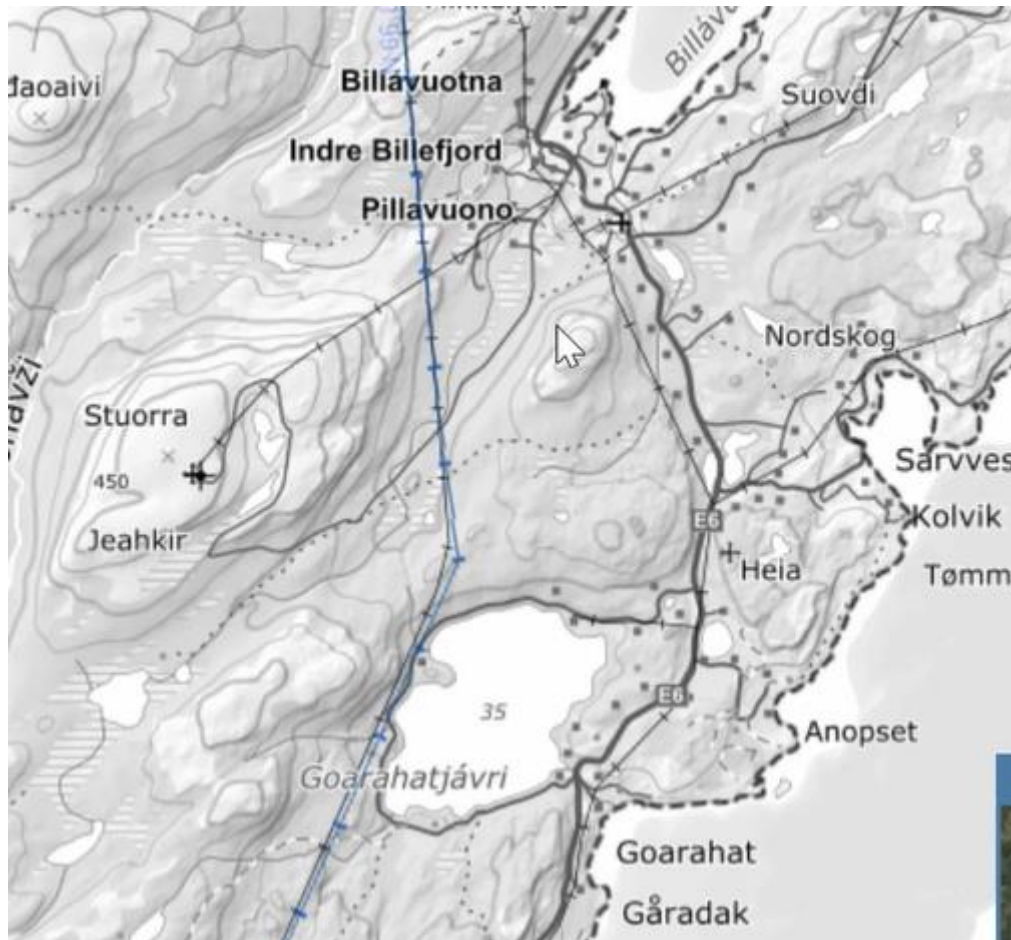
Reinen holder seg ikke innenfor gjerden når den er dårlig. Sammenblanding av reinflokker om våren og høsten, men også sommerstid inntil naboer i vest. Mye merarbeid, hente ut rein på sommer og høst frem til desember til og med. Prøver å fornye gjerder hvert år med midlene vi har. Vi gjør litt og litt hvert år, men det er ikke tilstrekkelig.

Det må gjetes så lenge det er snø i området; reparere gjerder når snøen er borte – tar det litt og litt

Skaiddejavri og videre nordover er området hvor reinen oppholder seg før og etter kalving. Men også området fra Alešoaivi/Čoalbmjejavri til Skaiddejavri er brukt. Før gjerdet har tint frem er deler av flokken utenfor gjerdet, vestover mot sperregjerdet til Kautokeino reinsogn; flokken er spredt på sommerbeite; mye ulovlig scooterkjøring – da sprer reinen seg. Det er ikke lett å ha kontroll over rein når de går så spredt.

Beskrevet som «sørlige området med særlig betydning i KU» - går ned til siida

Billefjord, fra NIBIO kilden.

Står der hele dagen, så går de til beite – mest simler med kalv

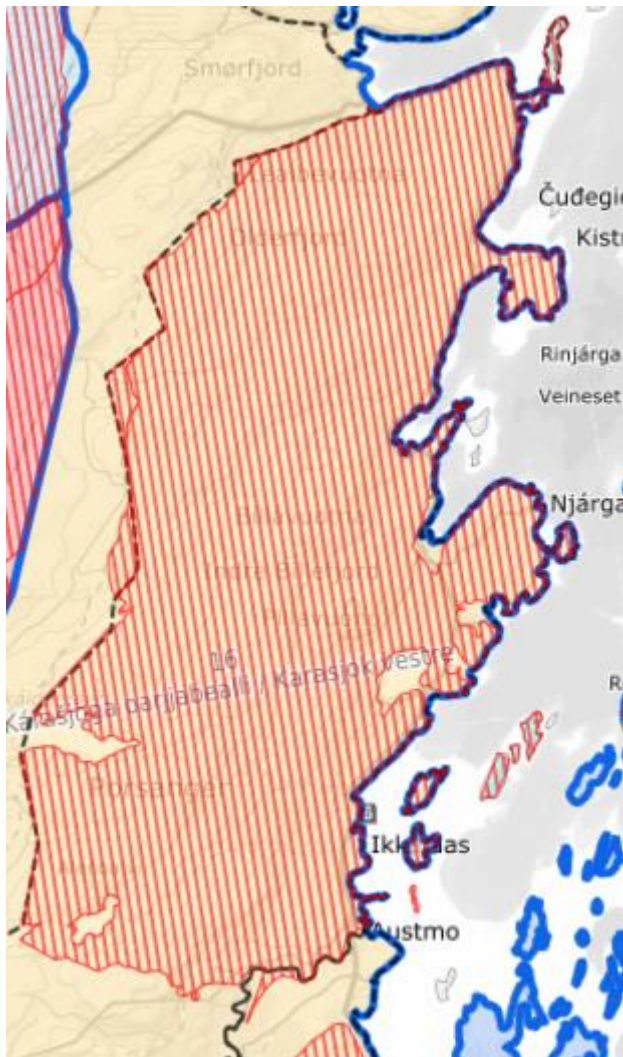
Billefjord er ikke korrekt nordlig grense; andre luftingsplasser: litt nord i skogsgrense; okser går i Klubben

Går inn i vurdering av samlede inngrep. Resten av sommerbeiteområdene er IKKE mindre viktig.

S. 46 Storra Jeahkir, Billefjord: reien går i lavere terreng, ned mot siidagrensen mot Olderfjord hele veien forbi Breiviknes, Olderfjord, skikkelig insektsplager. Rein på luftingsplasser, men også i skogsområder for å unngå mygg. Oppfører seg annerledes når myggplagene er på det verste.

Jeahkkir - luftingsplass for rein. Sommerbeiteområdet har lite luftingsplasser. Flokken bruker også skogen som "balgan baiki" (vet ikke det norske ordet for balgan) mot insekter. Skogsområder er svært viktige for reien.

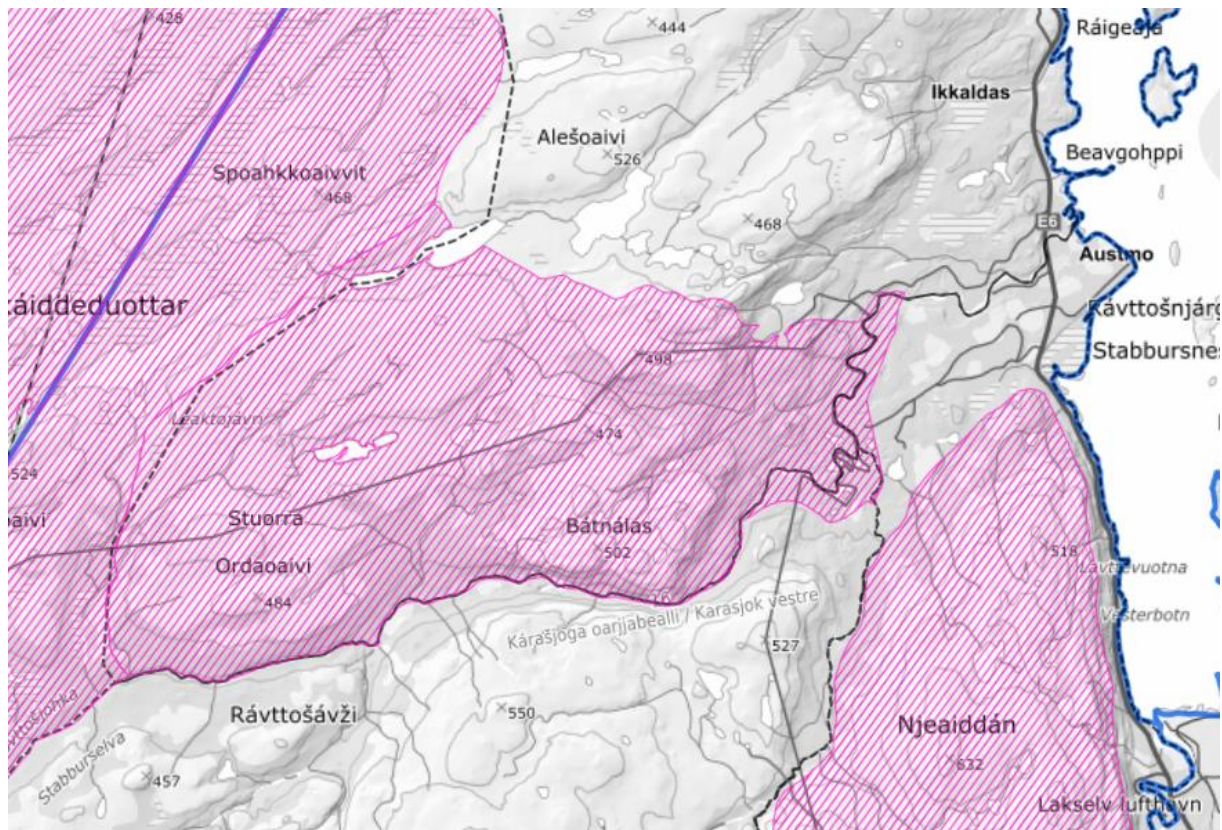
Okser går i Klubben, men også i områder helt nord fra Olderfjord, Kistrandnesset, Veines, Ytre Billefjord, Klubben, Indre Billefjord, Sandvik, Kolvik, Jovnnanjarga, Igeldas. Okseflokken er spredt på sommerstid.

Luftingsområder, fra NIBIO kilden

ALG: Parring sør for sperregjerde. Område fra gjerde til Stabbursdalen/elva?...er viktig for parring. Parring er minst like viktig som kalving. Alle områder er viktige. Ved skareføre trekker noe av reinen ned mot lavereliggende terreng, ved fjæra. Klima forandrer seg, og av og til må vi komme tidligere til sommerbeiteområdet. På sommerbeiteområdet parrer reinen seg, de kalver, de feiter seg opp og her blir også kalvene levert til slakteriet i september/oktober. Hele området er viktig til forskjellige ting; Ingen områder er tomt for rein. Vi bruker Telespor og FindMy – GW spør om kart.

EB: kart over brunstområdet.

Parringsland, fra NIBIO kilden

EB: Se på Ikkaldas der blå og rød kraftlinje møtes. Beskrevet som sørligste punktet på det spesielle området. ALG mener det egentlig går helt ned til Siida grensen. Stuurra Jeahkir f.eks. et område der reinen skjuler seg for insekter og varme. Trekker tilbake til dalene og elva rundt omkring etterpå for å beite. Billefjord er heller ikke helt korrekt som nordlig grense, for der er det ikke plass til hele flokken. Noen rein har andre luftingsplasser mye lengre nord som f.eks. Vuolmmašvuopmi, Kluppunjárga, Veines, Kistrand. Kluppunjárga er planlagt industriområde.

Hele område er viktig til sitt bruk. Lavere liggende er særlig godt benyttet på våren når det blir grønt. Når det er skare så trekker dem ned. Driker sjøvann, spiser tang og tare. Klimaet forandrer seg, rein kommer tidligere på sommerbeiteområder. Parring, kalving, slakt – hele område er viktig.

GW: GPS klavene. Kan du sende skjermdump som kan settes inn i rapporten for å dokumentere feilbeskrivelsene i rapporten, som viser at dyrene går faktisk i mye større områder enn det som er beskrevet i rapporten? Anm.: etter møtet ble disse sendt – se vedlegg til møtereferat for skjermdump av GPS som viser reinens arealbruk.

ALG: kan gå tilbake siste 12 måneder. Telespor, men mest FindMy.

ALG: Eksempel for forstyrrelse: siste sommer fornyet de veien ved Veineset

Veineset og E6, fra NIBIO kilden

ALG: Sist sommer holder de på å fornye E6 v Vuolmmašjohka, større og bedre bro. Når de banket ned polene da trakk reinen vestover fordi de ble forstyrret. Også sammenblanding med reinflokk fra vest, igjen må de hentes tilbake på høsten som betyr mye ekstraarbeid. Mye gjeting, kjøring. Veiarbeid siden i fjor vår full utbygging – klarte ikke å flytte – inngrep skulle ble tatt inn i samlede vurdering siden det foregår over flere år

Økonomisk utfordring pga. mye ekstra jobb. Allerviktigst er usikkerhet ang. kalvingsområde. E6 arbeidet skal være ferdig i oktober. Skulle i fjor flytte flokken til Veines og det var ikke mulig pga byggearbeid ifm. E6. Kommer nye hyttefelt, industriområdet m.m. som skaper mye usikkerhet. Vi har gode simler og god produksjon og gode slaktevekter og er bekymret for hvordan dette skal bli påvirket i fremtiden.

GW: opplever du at dyrene reagerer på ledninger og at de reagerer på større ledninger?

AL: ikke ekspert på slik, men som jeg har sett så går de bare forbi og beiter ikke under ledningene. Linjetraseen er egentlig tapt beiteareal. Dem sier at reinen hører noe fra linjer som ikke vi hører. Kanskje folk med mer erfaring har bedre forklaringer.

GW: NIBIO må levere rapporten senest 1.7.2024, dvs jeg trenger innspill senest tirsdag neste uke 25.06.2024

EB: Angående forskning på effekter av kraftlinjer: det er en klar svakhet at uavhengig av hva man trekker ut av forskning er at reineiernes erfaring faller helt i bakgrunn.

ALG: hvis det kommer flere kommentarer fra kollegaer, hva er siste frist? Må gi dem beskjed, hvis de vil tilføye noe. Får vi se rapporten før den blir sendt?

GW: alt som blir sagt går inn i rapporten. Ikke sikker om vi rekker å sende dere rapporten, men dere får i hvert fall referatet fra i dag, senest i morgen 21.06.

GW: Flott hvis dere kan sende innspill senest tirsdag neste uke 25.06.2024

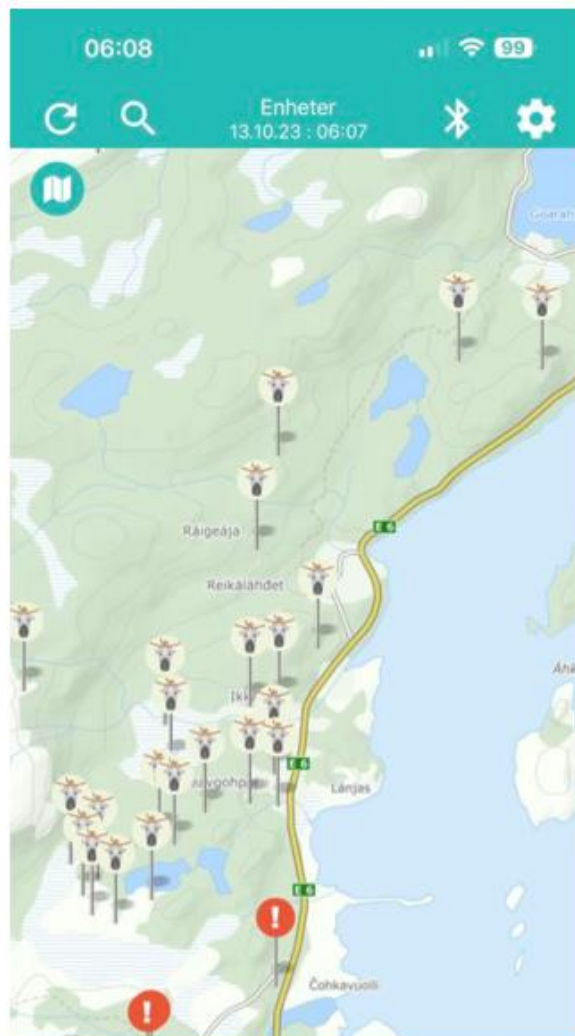
- Sjekk om vi har fått med beskrivelsen av området riktig
- sende en liste med konkrete feil / unøyaktige beskrivelser i KU rapporten
- finne ut om protokollene av møter med Naturrestaurering for å beskrive området ble tilsendt til distriktets styre for godkjenning
- finne ut om protokollene fra konsultasjonsmøtet med NVE er godkjent av reieiere eller om det er ting som må tilføres.

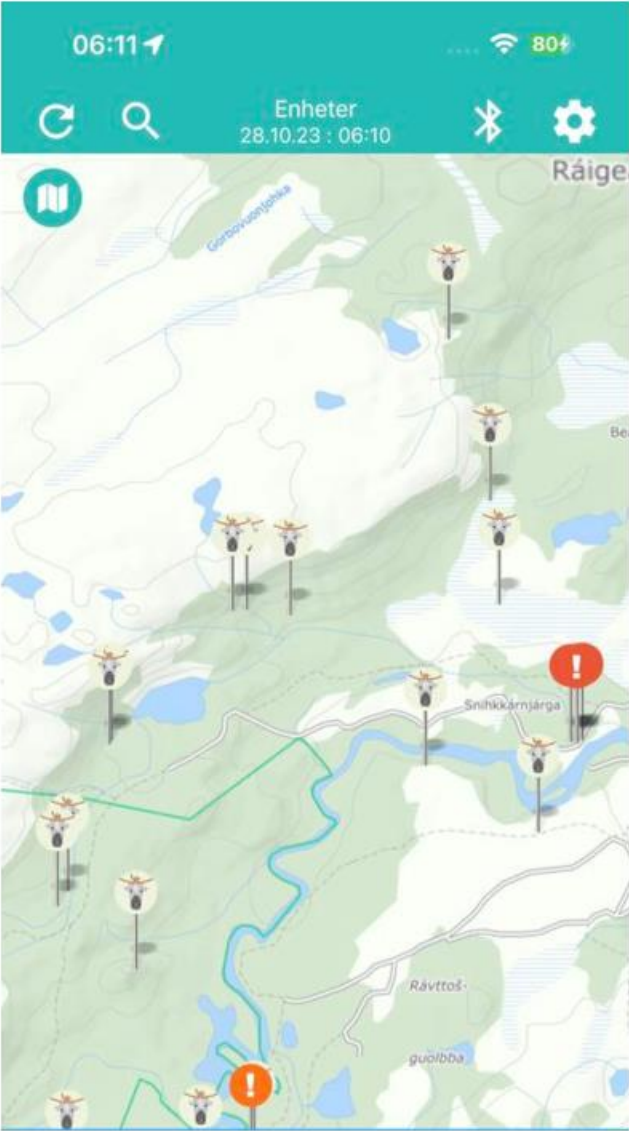

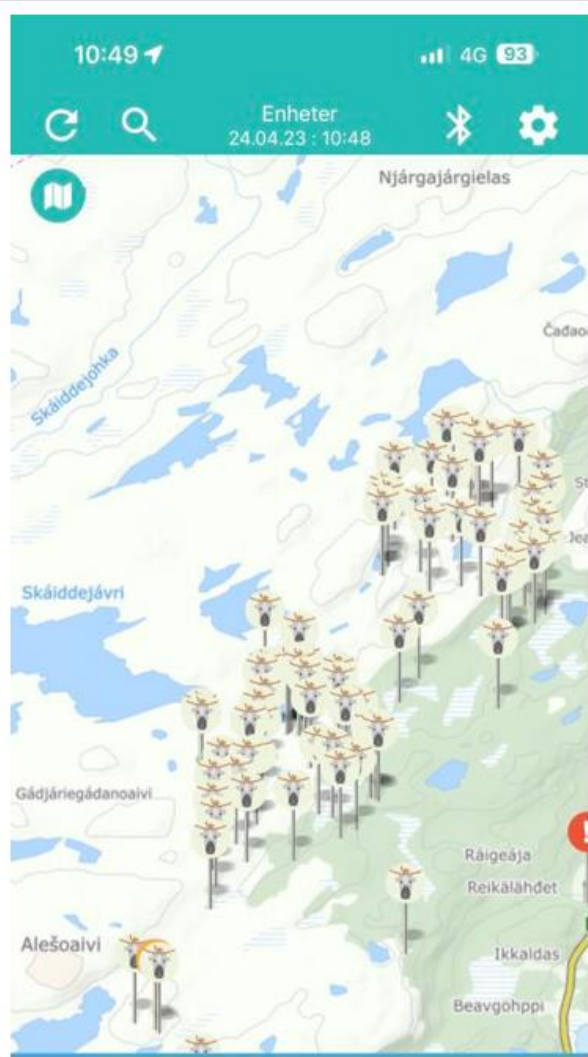
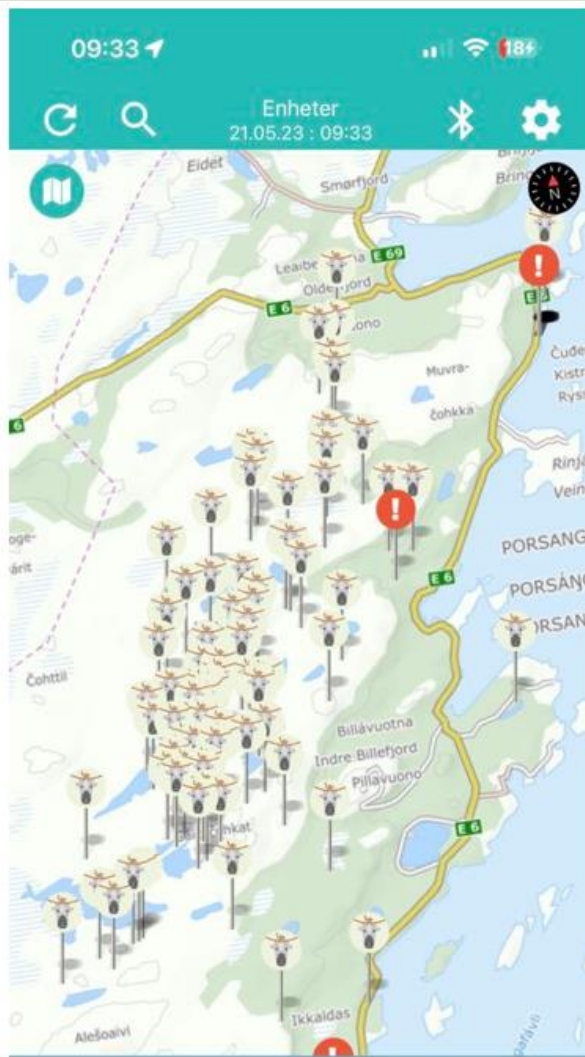
2024 06 20 RBD16 Skaideduottar siida Tillegg 1

2024 06 20 RBD 16 Skaideduottar siida tillegg 1

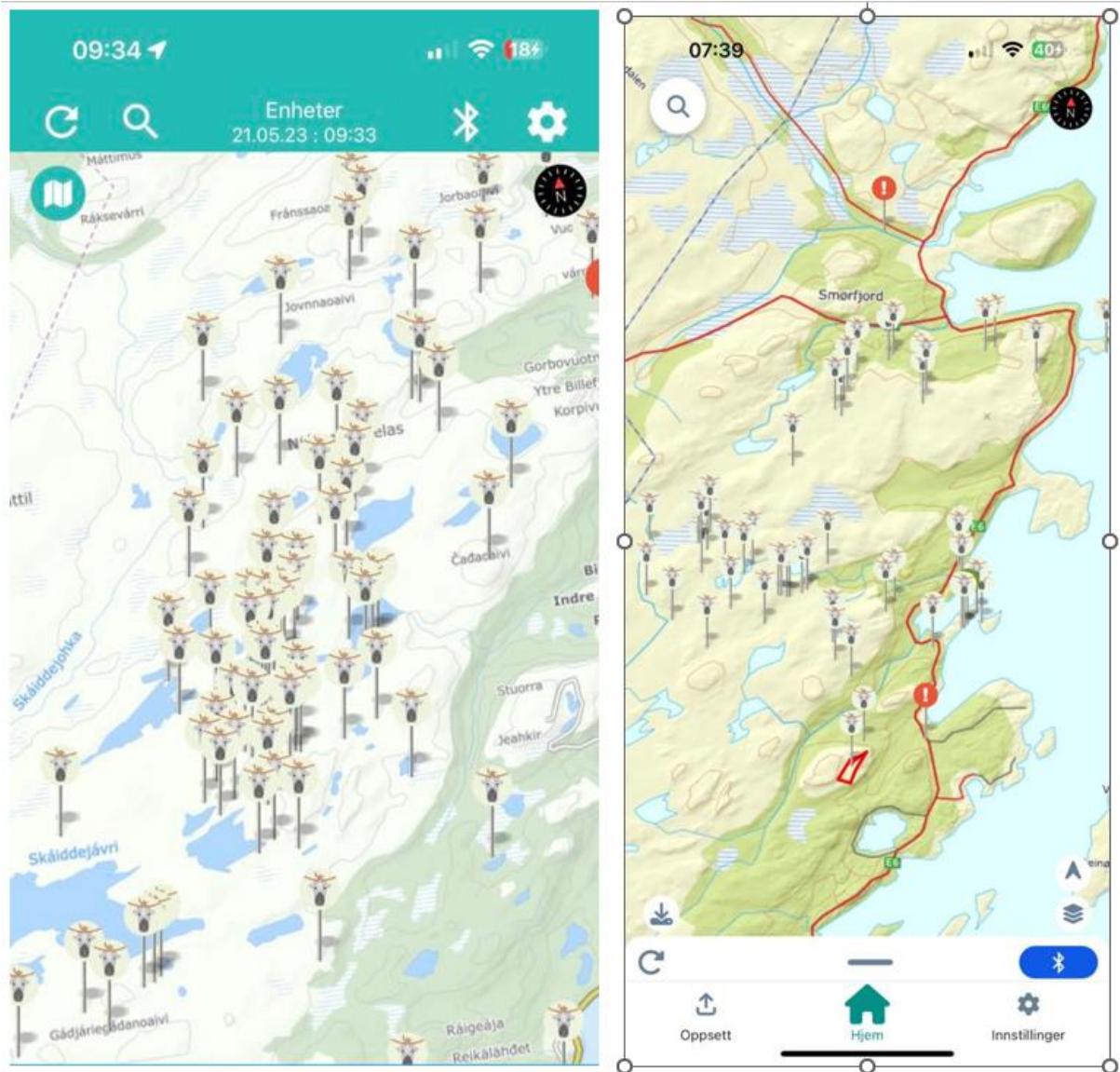
Skjermdump av reinens arealbruk der det er beskrevet feil i KU-en (se møteprotokoll)

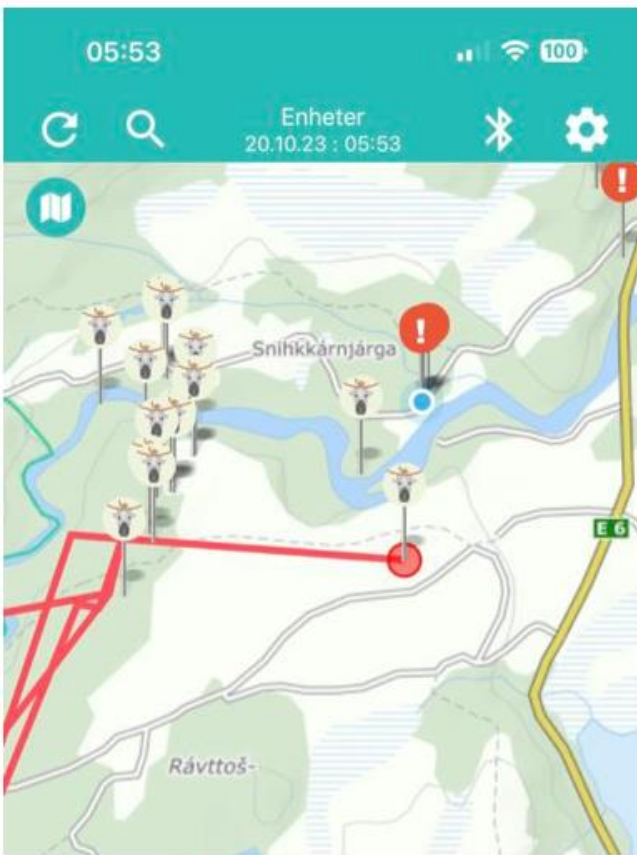
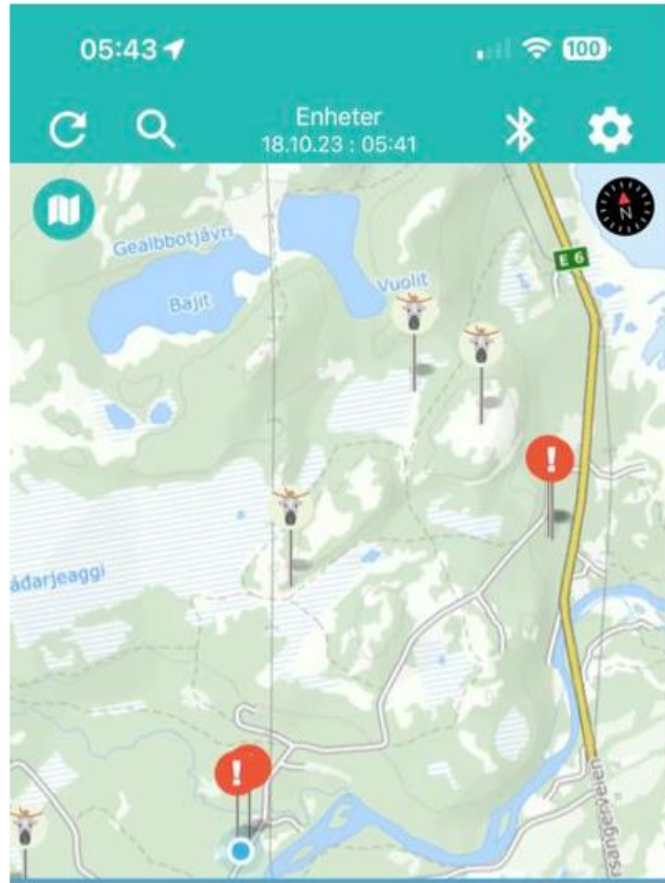

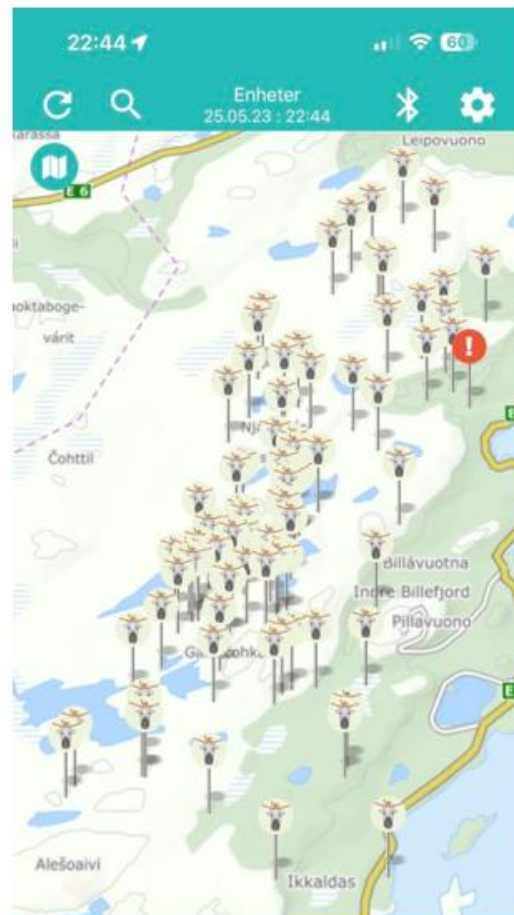

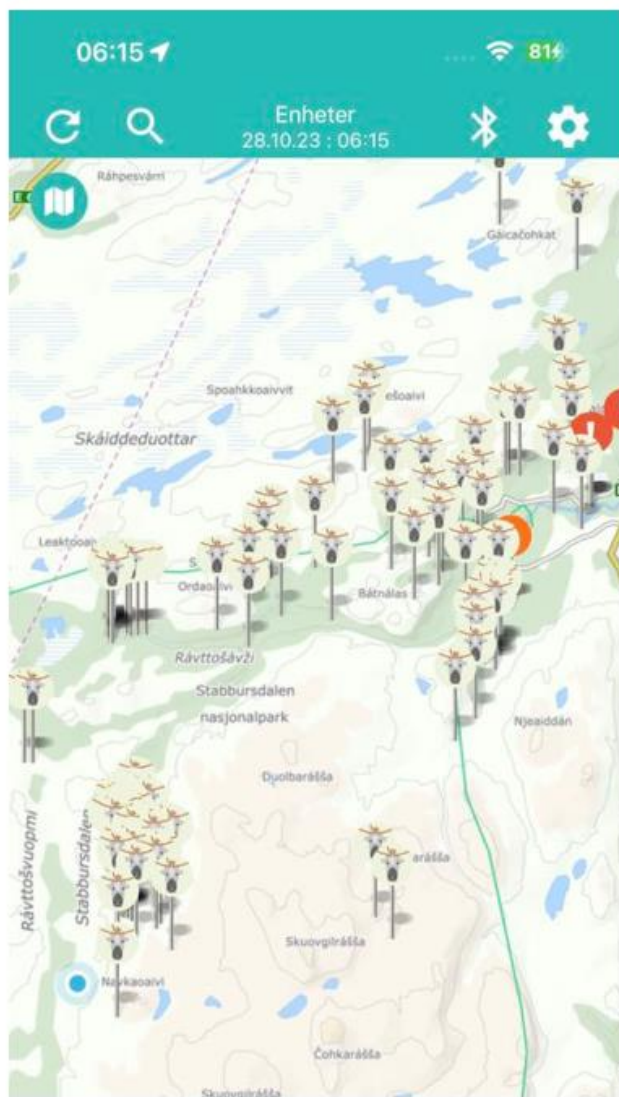
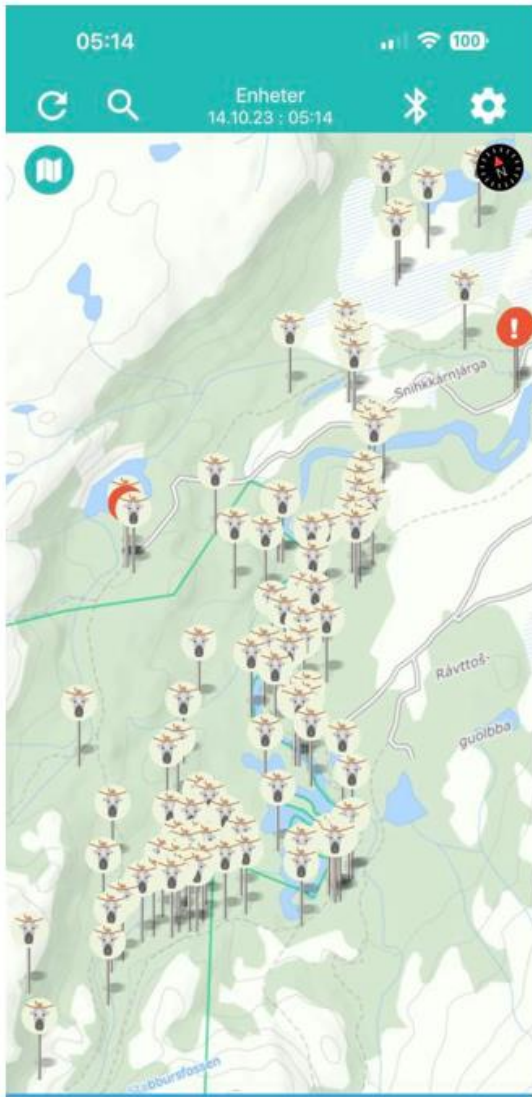

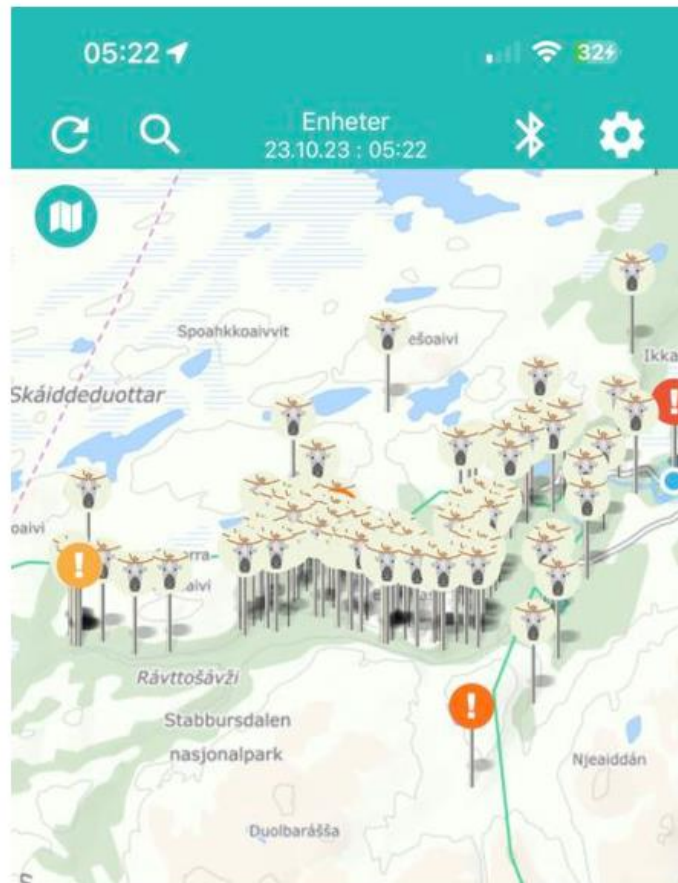

Enheter Info Gå til Spor

2024 06 28 RBD13 og 14A

2024 06 28 RBD13 og 14A (Teams møte)

Agenda: «Kritisk gjennomgang KU reindrift 420 kV-kraftlinje Skaidi-Lakselv-Adamselv»

- Verdisetting av området
- Samlet belastning
- Påvirkninger av kraftlinjer
- Avbøtende tiltak
- Er beskrivelsen av områdene korrekt?
- NIBIO sitt arbeid videre

Til stede:

- Per John Anti (distriktsleder, RBD 14A)
- Aslak Eira (sekretær, RBD14A)
- Niillas Jovvna Anti (styremedlem, RBD14A)
- John Idar Anti (distriktsleder, RBD13)
- Nils Kai Ante Anti (varamedlem styret, RBD14A)
- Anders Eira (AE, Protect Sápmi)
- Karen Anette Anti (Protect Sápmi)
- Isak Henrik Eira (Protect Sápmi)
- Gabi Wagner (GW, Forsker, NIBIO)
- Jo Aarseth (JA, Seniorrådgiver, protokollfører, NIBIO)
- Svein Morten Eilertsen (SME, Forsker, protokollfører, NIBIO)

GODKJENT

Notat

GW innleder med å beskrive oppdrag om kritisk gjennomgang av KU «Konsekvenser for reindrift ved utbygging av 420 kV-kraftlinje m.m. på strekningen Skaidi-Lakselv-Adamselv». NIBIO gjør en uavhengig, nøytral og kritisk gjennomgang av denne KU-en, og er ikke underlagt noen form for statlig styring. NIBIO gjør ikke en ny konsekvensutredning og styrer ikke hva NVE gjør med vår kritiske tilleggsrapport.

AE forklarer at distrikt 13 Lágesduottar hadde fra første møte med Statnett (18.6.2020) bestemt at de ønsker å kommunisere reindrifsfaglige spørsmål og møtet for øvrig på samisk og at statlige myndigheter, utbygger og deres konsulenter må legge til rette for samisk-norsk tolk hvis de ikke selv forstår samisk.

Dette møtet: Problemer med manglende tolk fra samisk til norsk. Distriktene ville også på dette møtet uttrykke seg på samisk, særlig om reindrifsfaglige forhold. NIBIOs representanter forsto ikke samisk, og de hadde heller ikke tatt med seg tolk som kunne bistå dem. Distriktene forbeholder seg for øvrig retten til å snakke samisk i det samiske språkforvaltningsområdet, særlig når temaet for møtet er samisk reindrift. NIBIO hadde ikke klart å skaffe samisk tolk til seg selv på møtet, derfor ble møtet relativt kort. Allikevel vil distrikt 14A og 13 gjerne bidra og påtar seg å sende svar på NIBIO sine spørsmål på norsk, etter å ha diskutert spørsmålene på eget språk. Protect Sápmi tilbød seg å formulere svarene skriftlig på norsk.

JA og GW fikk tilsendt protokoll og svarene samme dag – se nedenfor.

Spørsmål fra NIBIO:

1. I utredningsfasen tok NVE, Statnett og Naturrestaurering kontakt med distriktene 14A og 13. Fikk distriktene/berørte siidaer tilsendt protokoller fra møter til gjennomgang og godkjenning (på samisk eller norsk) fra
  - Naturrestaurering (Ja/Nei): Svar: NEI. 14A inviterte utrederen til distriktets årsmøte slik at han kunne få samtalt direkte med flere av distriktets reineiere om reindrifsfaglige forhold. Utrederen møtte aldri opp.
  - Statnett (Ja/Nei): Ja, referat er mottatt, men kun på norsk. *
  - NVE (Ja/Nei): Ja, referat er mottatt, men kun på norsk. *

*[anmerkning GW – ut ifra svaret antar vi at referatet ikke er godkjent]

2. Fikk distriktene mulighet til å beskrive reindriftsområdene på samisk eller norsk? Ble beskrivelser av reindriftsområdene som er brukt i KU-en fra 2020 (kap. 5.1.1 og kap. 5.1.2) kvalitetssikret av berørte siidaer/ reinbeitedistriktene eller eksterne konsulenter med kunnskap om samisk reindrift?

Svar: Rbd. 13 vil vise til omtalen av kontakten med konsekvensutrederen i distriktets høringsuttalelse datert 7.6.21, hvor det heter:

«Distriktet legger også merke til at konsekvensutreder skriver følgende i pkt. 5.1.1. på side 37 [anmerkning GW – i rapporten publisert 2020 er dette på s. 37]:

“Etter ønske fra Statnett ble nåværende leder i distriktet (Johs Mathis Anti) kontaktet av utreder Ole Tobias Rannestad 5. september 2019. Han var tydelig på at distriktet heller ikke da ønsket dialog med utreder.”

RBD 13 vil presisere at utreder forteller ikke hele sannheten. Distriktet ga nemlig uttrykk for at utbygger ikke kunne forvente at reineierne tar fri fra egen jobb og starter å arbeide dugnad for utbyggers egen konsekvens utreder. Vi spurte etter kostnadsdekning for vår tids- og ressursbruk, vi ønsket bl.a. å oppnevne et reindrifsfaglig utvalg samt benytte oss av eksterne hjelp og tolk i dialogen med utreder, for å få fram et så bredt kunnskapsgrunnlag om vår reindrift som mulig. Dette hadde ikke konsekvens utreder og utbygger besørget ressurser til, dermed fikk vi ikke en reell mulighet til å delta med vår kompetanse. Manglende deltakelse er med andre ord ikke basert på uvilje, men fordi utbygger rett og slett ikke har avsatt ressurser til å sikre kapasitet til distriktets deltakelse.

Dette preger kvaliteten på utredningen. Bl.a. vil distriktet på det sterkeste avvise følgende faglige vurdering fra konsekvens utreder øverst på side 39 [anmerkning GW – i rapporten vi fikk tilsendt og som er publisert 2020 er dette på s. 37]:

«Det aller meste av Rbd 13 brukes følgelig som vårbeite av deler av flokken, med unntak av den sørligste delen (Gaissane), som i større grad fungerer som sommerbeite og luftingsområde. Disse høyereliggende arealene består i stor grad også av blokkmark, og har liten verdi utover luftingsplasser, og for avkjøling på snøflekker på varme dager. «(min understrekning)

Utreder demonstrerer her en total mangel på reindrifskunnskap, og ikke minst slike høyereliggende landskapers funksjoner og verdi for reindriften. Distriktet kan gjerne gjøre rede for slike landskapers viktige rolle i en helhetlig reindrift, f.eks. på konsultasjoner med NVE, sammen med andre momenter som konsekvensutredningen har oversett.

Situasjonen for rbd. 14A er tilsvarende som for rbd. 13. Utbygger hadde ikke besørget ressurser til distriktenes deltakelse og arbeid ift. utredningen. De hadde heller ikke tilrettelagt for tolking fra samisk til norsk, slik at tradisjonell reindrifsfaglig kunnskap kan forstås av utreder.

Rbd. 14A reagerte også sterkt på «møtemetoden» som utreder la opp til, nemlig at den reindrifsfaglige diskursen skulle foregå over en kaffekopp på en kafe. Etter distriktenes oppfatning er dette en useriøs arbeidsmåte.

Både distrikt 13 og 14A fremmet et prosessavtaleforslag i 2016 som skulle ivareta de hensyn som distriktene påpekte. Utbygger Statnett nektet imidlertid å inngå en slik avtale.

3. Fikk distriktene mulighet til å uttale seg om verdisetting av beiter på samisk eller norsk? (kap. 4.1.)

NEI. Det var ikke avsatt ressurser til dette. For øvrig mener distriktene at utredningsmetodikken som ble brukt ikke er faglig holdbar. Dette er formidlet til NVE i konsultasjonene senere, og har resultert i NVEs brev til Statnett 25.3.24 hvor utdypende vurderinger bestilles bl.a. som følge av metodekritikken, se strekpkt. Nr. 1.

4. Fikk distriktene mulighet til å uttale seg om konsekvenser av forstyrrelser for rein på samisk eller norsk? (kap. 4.2.) NEI, det var ikke avsatt ressurser til dette. I tillegg takket utreder Rannestad som tidligere nevnt nei til invitasjonen fra rbd. 14A om å delta på distriktets årsmøte slik at han skulle få mulighet til direkte samtale med reineiere om bl.a forstyrrelser på rein.

5. Ønsker dere å henvise til konkrete feil eller mangler i KU-en med tanke på

- Kunnskapsstatus (kap. 4.)
- Statusbeskrivelse (kap. 5.1. og kap. 5.1.2.)
- Verdivurdering (kap. 6.)
- Omfangs- og konsekvensvurderinger (kap. 7)
- Samlet belastning (kap. 8)
- Avbøtende tiltak (kap. 9)

Distriktene vil vise til følgende svakheter i utredningen:

- metodiske mangler i utredningen.

Metoden er for statisk, mangler det kumulative perspektiv og den geografiske skalaen er for snever. Effekter på intermedært og regionalt nivå er omtrent ikke berørt. Distriktene vil henvise til Høyesteretts dom i Fosen-saken, som forutsetter at det er det kumulative perspektiv som skal legges til grunn ved vurdering av et arealinngreps konsekvenser på reindriften. Dette perspektivet er totalt fraværende i KU i denne saken.

- at virkninger for flytting av reinen ikke er beskrevet og vurdert tilstrekkelig,

Dominoeffekter er heller ikke tilstrekkelig vurdert,

- at beskrivelsen av den samlede belastningen for reindriften er mangelfull og at det ikke er gjort noen vurderinger av samlede virkninger for de ulike distriktene/sidaene.

Metodikken er svak, og utrederne har ikke gjennomført en kumulativ vurdering – selv om de sier at de gjør det. I utredningen er det kun gjort en oppstilling av noen arealinngrep. Analyse av effektene fra disse er imidlertid totalt fraværende.

- at siidaene/distriktene ikke er tilstrekkelig involvert, og at utredningen derfor ikke er basert på tradisjonell reindriftskunnskap.

Utredningene behersket ikke reindriftssamisk fagterminologi. Dermed var det ikke mulig å kommunisere med dem på et høyt nok reindriftsfaglig nivå når utredningene ikke kan basisbegreper om reindrift. På toppen av dette hadde ikke utredningene engang sørget for at de har med seg tolk til seg selv.

- at reindriftens behov for arealfleksibilitet som følge av klimaendringer ikke er omtalt i rapporten

Klimautfordringene er stadig økende i reindriften, med regn på snø og i perioder store snø-volumer. Disse problemstillingene er ikke utredet i det hele tatt.

Begge distriktene hadde nå store forventninger til at det skal utarbeides et nytt kunnskapsgrunnlag, hvor distriktene gis reell anledning til å forklare konsekvenser ved bruk av reindriftens fagspråk, basert på tradisjonell og erfaringsbasert samisk kunnskap. Distriktene er skuffet over at også i den sekundære gjennomgang som NIBIO nå skal gjøre, heller ikke er lagt til rette for at reindriftssamisk språk skal kunne anvendes.

Distriktene registrerer også at heller ikke nå gis det anledning til å forklare eksempelvis reindriftens arealbruk gjennom ulike årstider og klima- og værmessige situasjoner. Fokuset er heller på utredningstekniske forhold.

Avslutningsvis vil distriktene understreke at kunnskapsgrunnlaget som nå foreligger fra utredningens konsulent Naturrestaurering AS, langt fra er reindriftsfaglig holdbar og kan ikke alene danne grunnlag for den videre prosess i saken ift. reindriften.

[Anmerking GW – NIBIO fikk etter møtet tilsendt protokoll fra «FORBEREDELSESMØTE MED ØF13 – LÁGESDUOTTAR IFT. MØTE OM KV420 MED STATNETT» og «MØTE MELLOM ØF13 – LÁGESDUOTTAR OG STATNETT OM KV420 – UTBYGGING GJENNOM REINBEITEDISTRIKT 13» i Karasjok 18.06.2020 mellom RBD13, Protect Sápmi og Statnett – se tillegg 1 til dette møte nedenfor]

2024 06 28 RBD13 og 14A Teams Tillegg 1

FORBEREDELSESMØTE MED ØF13 – LÁGESDUOTTAR IFT. MØTE OM KV420 MED STATNETT

Sted og dato: Scandic Karasjok, 18.6.20 kl. 1000 - 1100

Tilstede fra rbd. 13 – Lagesduottar

- Kjell Asle Anti, distriktsleder
- Geir Ante Gaup, styremedlem
- Ravdna Buljo Gaup, siidaandelshaver
- Maret Laila Anti, siidaandelshaver

Fra Protect Sapmi

- Anders Eira, seniorrådgiver

Hovedpunkter fra forberedelsesmøtet.

Protect gikk gjennom kv420-prosessen, og erfaringer fra strekninger i Vest Finnmark.

Etter en drøftelse var distriktets representanter enig om følgende budskap:

1. Distriktet går sterkt imot utbyggingsplanene. Distriktet har ikke mer land å tape.
2. Når det gjelder konsekvenser av en eventuell utbygging:
  - a. Viktig for distriktet å finne ut grundigst mulig om konsekvensene, og hva disse vil koste for distriktets reindrift
  - b. Egen reindrifsfaglig utredning om dette er nødvendig, for at distriktet skal kunne ta stilling til saken
  - c. Distriktet kan ikke fatte egne beslutninger kun på grunnlag av konsekvensutredningen (KU) som utbygger bestiller
3. Kostnader knyttet til prosessen må dekke av utbygger, dette gjelder:
  - a. Distriktets egne kostnader: møter med utbygger og konsekvensutredere, forberedelsesmøter, reiser, befaringer m.m. i sakens anledning
  - b. Distriktet har behov for reindrifsfaglig/reindriftsøkonomisk bistand i den videre prosessen
  - c. Protect påpekte at etter hvert kan det bli nødvendig med juridisk prosessbistand i form av advokat, denne må også dekkes av utbygger

Med disse forberedelsen var distriktet klar til møte med Statnett.

Møtespråk var samisk, selv om referatet er skrevet på norsk.

Referent: AE

MØTE MELLOM ØF13 – LÁGESDUOTTAR OG STATNETT OM KV420 – UTBYGGING GJENNOM REINBEITEDISTRIKT 13.

Sted og dato: Scandic Karasjok, 18.6.20 kl. 1100 - 1130

Tilstede fra rbd. 13 – Lagesduottar

- Kjell Asle Anti, distriktsleder
- Geir Ante Gaup, styremedlem
- Ravdna Buljo Gaup, siidaandelshaver
- Maret Laila Anti, siidaandelshaver
- Anders Eira, seniorrådgiver i Protect Sápmi

Fra Statnett:

- Stig Gøran Hagen, jurist
- **Asgeir Vagnildhaug**

INNHOOLD I MØTET

Møtet startet med en presentasjon av deltakerne, på norsk. Flere av deltakerne fra distriktet presenterte seg på samisk, og ga uttrykk for at de ønsket å bruke samisk i møtet siden møtet omhandlet samiske interesser og fant sted i en av kommunene som er med i samisk språkforvaltningsområde. Statnett hadde ikke ordnet tolk, og de behersket ikke samisk. Statnett utsatte derfor møtet til de hadde ordnet tolk til seg selv.

Referent: AE

2024 06 20 RBD22

2024 06 20 RBD Fiettar, advokaten Lange, NIBIO (Teams møte)

Agenda: «Kritisk gjennomgang KU reindrift 420 kV-kraftlinje Skaidi-Lakselv-Adamselv»

- Verdisetting av området
- Samlet belastning
- Påvirkninger av kraftlinjer
- Avbøtende tiltak
- Er beskrivelsen av områdene korrekt?
- NIBIO sitt arbeid videre

GODKJENT

Til stede:

- Nils Olav Lango (NOL, reieier, distriktsleder)
- Mathis Utsi (MU, reieier, styremedlem)
- Jon-Andreas Lange (JAL, advokat)
- Gabi Wagner (GW, Forsker, NIBIO)
- Tor-Arne Bjørn (TAB, Seniorrådgiver, NIBIO)
- Svein Morten Eilertsen (SME Forsker, NIBIO)
- Jutta Kapfer (JK, Forsker, protokollfører, NIBIO)

Notat

GW: er protokollene fra konsultasjonsmøtet med NVE i mars 2024 mottatt og godkjent? Er det kun protokollført av NVE eller også godkjent av dere?

JAL husker at han ventet lenge på svar fra distriktet, men NOL skal ha fått svar på det. JAL synes at protokoll var grei, men finner ikke epost nå. Kan legge til grunn at den er godkjent.

GW til reieierne: fikk dere tilsendt rapporten til godkjenning?

NOL kom inn som styreleder først etterpå. Ikke sikkert om dette ble gjort.

GW til reieierne: Når dere hadde møter med Naturrestaurering, fikk dere tilsendt rapporten til godkjenning?

NOL kom inn som styreleder først etterpå. Ikke sikkert om dette ble gjort, men skal prøve å finne ut av det.

Innvendinger:

JAL: innvendingene vi har kommet med i høringsuttalelsen og i det brevet som jeg skrev til NIBIO gjelder litt overordnede ting. Viktig å ta det likevel fordi samlede effekter mangler. I utgangspunktet starter man riktig i punkt 8 i utredning, men så kommer det en liten opprømsing på sider 116, notert litt forskjellige ting, men så gjør man egentlig ikke noen ordentlig vurdering av de samlede effekter. Klart en stor jobb, men det er en viktig del av konsekvensutredning å se på totalen. På KU s.55 står det «...forstyrrelser», men det blir aldri fulgt opp hva som er den samlede belastning. Man har litt feil utgangspunkt for KU-en. En ny KU må rette opp dette. Stor jobb som NIBIO sikkert ikke har fått finansiering til.

JAL: linje til Balsfjord – Skaidi – i skjønssaken trakk sametinget innsigelse pga forsyningssikkerhet. Nå går den linja til elektrifisering av Melkøya – uklarheten om det nå må komme en ny linje til forsyningssikkerhet - dette bør avklares. Hovedmangel er å ikke se helheten. Fortsatt ikke bra nok som KU, bare vil være tydelig i starten, det må gjøres sånn, krever penger og tid for å gjøre jobben. Og så kan distriktene supplere med konkrete ting som skal stå annerledes.

GW: vil gjerne ha en liste med alle konkrete feil og ting som må rettes opp.

JAL: Mye tyder på at det kommer en ny linje som knyttes til forsyningsnettverket. Staten ikke sier eksplisitt hva som skjer. Usikker på hva som egentlig skjer og blir bygget i etterkant på toppen av det som er beskrevet. Hvis det er sannsynlig at den nye linje kommer så må det være med i utredningen av samlede belastninger.

GW: Er den eksisterende linjen et problem for reinsdyrene?

NOL: linje har skapt mye ødeleggelse av natur, reinen holder seg ikke nært linja og trekker automatisk unna akkurat der linja er. De vil ikke oppholde seg den plass.

NOL: vi har mye inngrep i distriktet, til slutt er det ikke mer beiteland. Vi har nådd grensen allerede i distriktet. Såpass alvorlig er situasjonen. Mer forstyrrelser kan medføre nedlegging av reindrift i verste fall. All den utbyggingen som kommer og alle inngrep, til slutt har man ikke beiteland. Kor skal reinen være der?

JAL: Husk Protect Sapmi KU mtp Nussir og NVE om vindkraftverk Aurora: NVE selv har i saken Skaidi-Hammerfest sagt at de mener at inngrepet akkurat ikke velter lasset, men at man nærmer seg det i distrikt 22. NVE sa nei til vindkraft i distriktet for det kunne vært dråpen som fyller begeret.

SME: Alt. 4.0. linjetrasse, sommerbeite jun-august helt i nordøst, liten til middels i rapporten. I forhold til SVV-versjon 2018 er dette en formell feil og verdien satt for lav. Har brukt SVV versjon fra 2015.

NOL: Reinen er akkurat i det område på sommeren der linjen kommer.

GW: konkrete feil?

JAL: innvendinger på mange punkter. Laget et utkast med en del påpekning av ting som ikke er riktig. Kanskje best å sende listen over?

SME: det var møte med distriktsleder i august 2019, fint hvis NOL kan snakke med tidligere styre om det. Spør om de fikk invitasjon til å kvalitetssikre arealbruksbeskrivelsen i rapportutkastet for å kvalitetssikre dette. Fikk de i tillegg mulighet til å beskrive egne erfaringer med reinens adferd i forhold til kraftlinjer slik at egen erfaring fra reineierne blitt tatt hensyn.

NOL skal sjekke ut dette.

JAL sender liste med påpekninger før fristen neste uke.

MU beste kalvingsland i høyden i nord; beste barflekker – mer og mer aktivitet der under kalving, men også generelt; rein trekker bort fra forstyrrelser, men det er ikke mere plass i vårt distrikt – det blir sammenblanding med naboladistrikt.

NOL: inngrepet som er planlagt og foregående aktiviteter - så trekker rein vekk. Ikke plass til å trekke seg andre steder. Da blir det mot naboladistrikter, da kan det bli blandinger. Blir på en måte presset. Dyrevelferd, vekt: vi måtte flytte ut inn på høstbeite mye tidligere pga inngrepene, og konsekvens er mer kostbar drift. Da blir også høstbeite fortere slitt, som igjen medfører at vi må flytte tidligere til vinterbeite også. Negativ innvirkning på alt.

MU: bekrefter, og at vinterbeite blir fortere nedbeitet.

NOL: Dyr kan ikke unngå inngrep. Vi vil helst ikke drifte slik, det går ikke opp over tid og blir for kostbart.

GW: NIBIO må levere rapporten senest 1.7.2024 – flott hvis dere kan til senest tirsdag neste uke 25.06.2024

- sende en liste med konkrete feil / unøyaktige beskrivelser i KU rapporten
- finne ut om protokollene av møter med Naturrestaurering for å beskrive området ble tilsendt til distriktets styre for godkjenning
- finne ut om protokollene fra konsultasjonsmøtet med NVE er godkjent av reieiere eller om det er ting som må tilføres.

Se detaljer om gjennomgang sendt av JAL i Dropbox lenke nedenfor

2024 06 20 RBD22 Tillegg 1

Gjennomgang RBD22 Fiettar Word dokument med anmerkninger kan åpnes fra Dropbox:

<https://www.dropbox.com/scl/fi/cnuphab356tvxq6h0kvj0/2024-06-20-RBD-22-Fiettar-Gjennomgang-KU.docx?rlkey=xvxet5j2pcrfn5oq2v60i5wmm&dl=0>

2024 06 24 RBD22 Utsi siida

2024 06 24 RBD22 Fiettar, Ivar M Utsi, NIBIO (Telefonsamtale)

Agenda: «Kritisk gjennomgang KU reindrift 420 kV-kraftlinje Skaidi-Lakselv-Adamselv»

- Verdisetting av området
- Samlet belastning
- Påvirkninger av kraftlinjer
- Avbøtende tiltak
- Er beskrivelsen av områdene korrekt?
- NIBIO sitt arbeid videre

GODKJENT

Til stede:

- Ivar Utsi (IU reineier, siida), RBD22 Fiettar, tel 926 92 519
- Svein Morten Eilertsen (SME Forsker, NIBIO, tel 934 99 412)

Notat

Sendt til godkjenning av SME:

Møterefertat (telefonmøte):

Utsi informerte om at han representerer siidaandeler som har sitt kalvingsområde i det aktuelle utredningsområdet. Utsi informerte om at siidaandelene ikke har vært opplyst om NIBIOs oppdrag. Utsi har ikke sett utredningen til Naturrestaurering fra 2020, så den har blitt oversendt til han per e-post (til konas e-postadresse): maritmu@gmail.com umiddelbart etter møtet.

Det betyr at siidaen ikke har fått mulighet til å se igjennom (og kvalitetssikre) arealbruksbeskrivelsene i utredningen fra 2020.

Ivar M Utsi har mange tiårs praktisk erfaring fra reindrift i utredningsområdet. På spørsmål informert han om at utredningsområdet er viktig kalvingsland pga det er der det først blir snøfritt, mens det fortsatt kan ligge mye snø i andre områder. Utredningsområdet er lite påvirket av inngrep og forstyrrelser (sammenlignet med hyttefeltene i Repparfjorddalen og aktiviteten ved Skaidi). Arealene i utredningsområdet brukes som både som kalvingsland, sommerbeiter, høst og parringsland. På grunn av lite inngrep og forstyrrelser betegner han området som «trivselsland» der reinen får beitero. Dette gir grunnlag for å verdsette området til «svært stor verdi»

Siidaandelene ønsker å være involvert i de videre prosessene, og ha mulighet til å gi beskrivelser av arealbruken og vurderinger av hvordan reinen påvirkes av anleggsarbeid og kraftledninger både når den beiter, har beitetrekk og når den skal flyttes forbi kraftlinjer.

Referent

Svein Morten Eilertsen